

**CARL
JACOBSENS
BREVARKIV**

NY CARLSBERGFONDET

1906

AUTHOR/KEY FIGURE

Carl Jacobsen

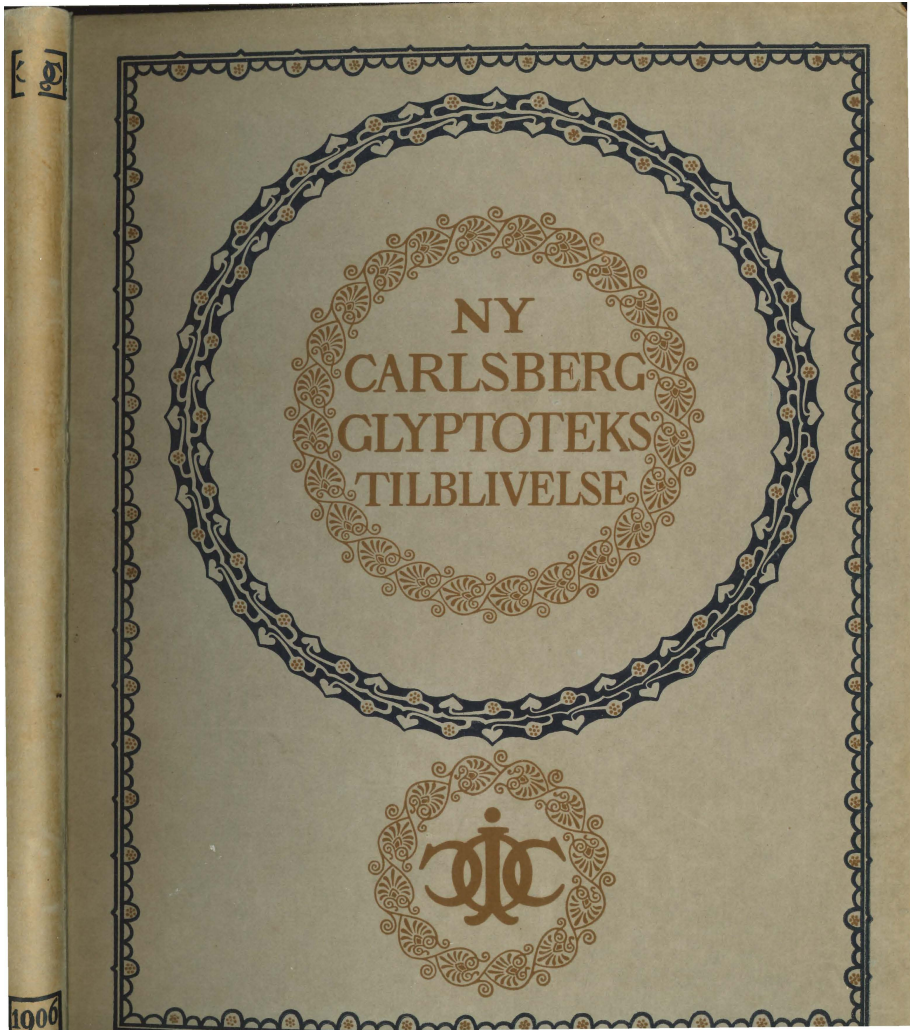
FACTS

Document type:

Diary

Topics:

Ny Carlsberg Glyptotek

NY
CARLSBERG
GLYPTOTEKS
TILBLIVELSE

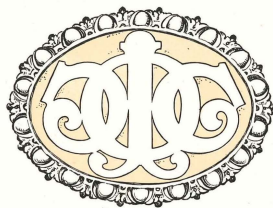

1006

Ottavia Jacobsen

NY CARLSBERG
GLYPTOTEKS
TILBLIVELSE

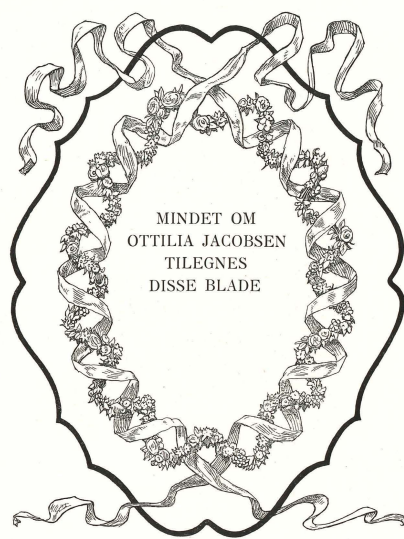
FORTALT AF
CARL JACOBSEN

»JORDEN ER HERRENS
OG DENS FYLDE«
Ps. 24,1

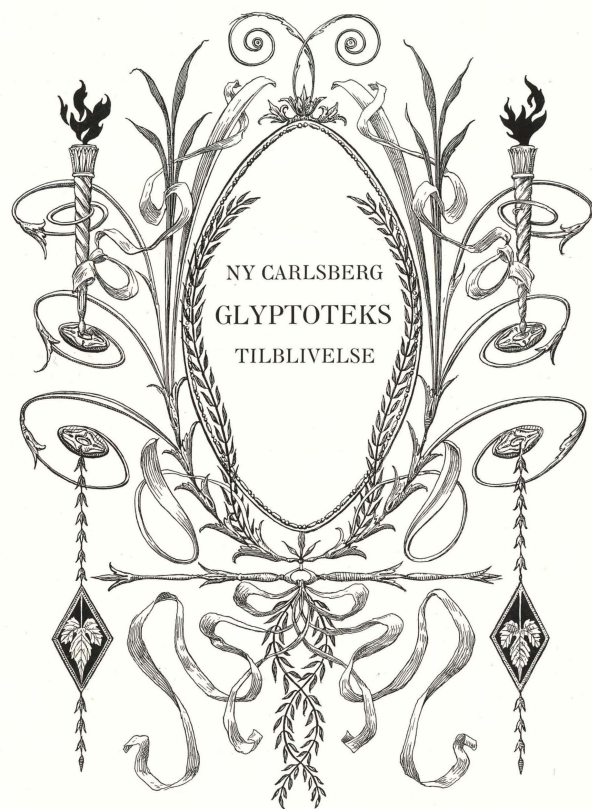
NY CARLSBERG MDCCCXVI

EPITAPHIUM I JESUSKIRKEN

MINDET OM
OTILIA JACOBSEN
TILEGNES
DISSE BLADE

V. Dahlerup: Ny Carlsberg Glyptoteks Fagade med Kuppelen over Vinterhaven. 1906.

FRU HEIBERG omtaler i sit »Livs Erindringer«, at hun undertiden blev betjent af gode Alfer, som vilde hende vel. Det er maaske nogle af disse, som have været i Virksomhed ved Ny Carlsberg Glyptoteks Tilblivelse og Udvikling, hvis man da ikke vil være saa prosaisk at mene, at det kun er lutter Tilfældigheders Atomer, som have sat det Hele igang.

Overnaturlige Væsener klæde sig jo undertiden i menneskelig Skikkelse for at lede Dødelige til Held eller til Undergang — vide vi dog, at Pallas Athene paatog sig Mentors Skikkelse for at hjælpe Odysseus imod Beilerne og optraadte som Deiphobos for at friste Hector til Kampen mod Achilleus. Saaledes ogsaa her ved Glyptoteket. Snart optræder Alfen som Billedhugger Malthe, snart kalder den sig Andreas Weis eller Karl Madsen.

Det er derfor meget betegnende, at Glyptotekets Væxt i Biografier af dets Stifter er bleven kaldet næsten »mirakuløs«.

BEGYNDELSEN

I Halvfjerserne havde jeg efterhaanden kjøbt nogle Malerier samt Jerichaus originale Model til Hercules og Hebe for at smykke mit unge Hjem paa »Mellembryggeriet«, det daværende »Ny Carlsberg«.

I 1878 besluttede jeg at benytte Leiligheden til ved Pariserudstillingen at erhverve Noget af den franske Kunst, som var meget lidt kendt herhjemme.

En Pariser-Skrædders store Samling af udmærkede Billeder skulde sælges ved Auction. — Vi sad en Aften i *Café de la regence* en Gruppe af Danske: Julius Lange, Tuxen, Krøyer, Pietro Krohn, Frants Henningsen, Andreas Weis, min Hustru og jeg og flere Andre og talte om den danske Kunst, som vi saae sammen med de andre Landes paa Verdensudstillingen. Den var jo ynkelig, og den udenlandske Presse fordømte den medlidende, men eenstemmigt.

Det havde da ogsaa de danske Kunstnere en Fornemmelse af, og En af dem, jeg troer, det var Frants Henningsen, udbrod med Overbeviisnings Varme: »Ja, den danske Kunst staaer daarligt, men den skal reise sig«.

Jeg veed ikke, om Frants Henningsen kjendte den unge Oehlenschlägers ganske lignende Udbrud til Steffens 1802, men vist er det, at hans Udtalelse kom umiddelbart fra hans Hjertes Glød, og lød som en Profeti. Han har jo heller ikke for sit eget Vedkommende gjort sine Ord til Skamme, og hans Forudsigelse om den danske Kunst i det Hele er jo ogsaa bleven opfyldt.

Da jeg bragte Auctionen paa Bane, bleve vi enige om at gaae ud og

see paa Malerierne i Skrædderens Palads inden Auctionen, og vi fandt da, at kunde jeg faae Troyons Landskab eller Fromentins Arabere eller navnlig Millets Brændehuggeren og Døden, saa kunde vi ikke faae noget bedre hjem til Danmark.

Jeg kunde gaae til 10,000 frc., naar jeg slet ikke købte andet.

Ved Auctionen Dagen efter saae jeg Troyons Landskab gaae i 36,000 frc. og Fromentins Arabere i 45,000. Vi havde anslaaet dem til 6 à 8 Tusind. — Det var nedslaaende.

Nu kom »Brændehuggeren og Døden«.

Menneskene ere hange for Døden! derfor faldt Buddene langsommere, men mine 10,000 bleve dog overbudte, og med Resignation opgav jeg Kampen, jeg turde ikke gaae høiere.

Men det var den gode Alfs Villie, at Billedet skulde komme til Danmark; den sad ved Siden af mig i Hr. Kontorchef Andreas Weis' Skikkelse og sagde formanende: »Du lader det dog ikke gaae for den Pris«. Jeg adlød Røsten, og efter nogle Overbud blev Billedet mig tilslaaet for c. 13,000 frc. Elleve Aar senere blev Millets Billede »Angelus«, som ikke var halv saa stort som Brændehuggeren og Døden og ikke nær saa godt malet, solgt for 700,000 frc.

Paa Salonen i Paris 1878 købte jeg af Delaplanche Statuen *La Musique*. Kort efter fik den Salonens Medaille d'honneur, og nu var der mange, som vilde have den; men Kunstneren holdt sit Ord til mig; den blev copieret i flere Exemplarer, varieret med lukket Mund og med og uden Olivenkrands paa Hovedet; et af dem staaer i Grand Opera; men jeg beholdt Originalen med den aabne Mund og med Olivenkrandsen. Senere bestilte jeg hos Paul Dubois hans Statue »Eva«, som mærkeligt nok aldrig var bleven udført i Marmor. Uheldigvis var der en Plet, som skæmmede Halsen, og da jeg syntes, at det var Synd, at dette skønne Værk ikke skulde existere i et dadelfrit Exemplar, bestilte jeg den en Gang til i pletfrit Marmor.

Da jeg i 1881 erfarede, at Gautherins *Le Paradis perdu*, som jeg havde seet i Gibs 1878, nu stod paa Salonen i Marmor, reiste jeg ufortøvet til

Paris for at købe denne Gruppe; men den var da allerede solgt til La Ville de Paris. Han udførte den da i et nyt Exemplar i Marmor til mig. Efterhaanden havde jeg ogsaa erhvervet en Deel Malerier baade danske og udenlandske, men alt dette kun til mit Huus' Udsmykning.

I 1880 flyttede jeg over i et nyt Hjem paa den gamle Bakkegaard, hvor der i den hundredaarige gamle Bygnings lave Stuer og paa de frønde Gulve ikke var Plads til at opstille Marmorstatuer; jeg besluttede mig da til at tilbygge en *VINTERHAVE*, hvor Statuerne kunde staae imellem stedsegrønne Planter. Havehuset blev bygget i Bindingsværk med Vinduer i Taget og paa Siderne, baaret i Midten af en Række Træstolper, som vilde give god Plads til Slyngeplanter. Planternes Skjønhed interesserede mig mindst lige saa meget som Statuernes.

Dette var i Sommeren 1882.

Som en Beundrer af Carstens havde jeg længe ønsket, at der maatte blive reist ham et Mindesmærke her i Byen, saa meget mere som Tydskerne meget ihærdigt og uimodsagt søgte at annectere ham, som de havde annecteret hans Fødeland.

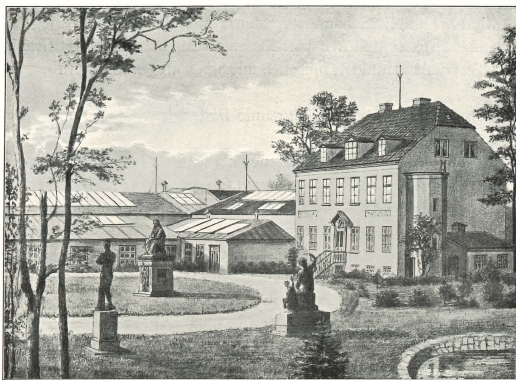
Men saalænge Nationen ikke har orket at sætte et Mindesmærke over Heiberg eller Paludan-Müller, kunde jeg begribe, at naar jeg ønskede, at Carstens maatte faae et saadant, saa maatte jeg gjøre det selv. Jeg bad Professor Stein at udføre det for mig.

Statuen skulde være af Bronze. Billedhuggerne i vore Dage synes ikke at lægge synderlig Vægt paa, hvilket Stof deres Værk skal vise sig i. De modellerer, som det efter Leerets Beskaffenhed falder dem naturligt; men derfor er det rigtignok ogsaa ofte Tilfældet, at man, efter at have glædet sig over at see en Statue færdig i det deilige Leer i Billedhuggerens Værksted, bliver sørgelig skuffet, naar man senere seer den støbt i Metal.

Jeg bad indtrængende Stein om at have dette i Erindring ved Modelleringen af Carstens, og han fulgte mit Raad.

Da Statuen, som skulde staae paa et rigtfarvet Fodstykke af forskelligt Marmor, var færdig, tilbød jeg den som Gave til Kjøbenhavn.

Jeg havde tænkt mig, at den kunde opstilles med Front imod Stormbroen foran Plainen. Den vilde have staaet godt dér, og Carstens aandelige Slægtskab og personlige Forhold til Thorvaldsen gjorde denne Plads særlig skikket. Men den nationale Tilbøielighed til at gjøre Indvendinger gjorde sig da ogsaa gjældende her. »Gamle Madvig« skrev

Broncegaarden ved den gamle Bakkegaard med Ny Carlsberg Glyptotekshygninger.

endog i Fædrelandet, at man overhovedet ikke satte Statuer over Kunstnere, det var udelukkende forbeholdt Fyrster, Krigere, og — litterære Personer! Manden havde nok aldrig reist, og hans Uvidenhed paa det Omraade kan deraf forklares.

Kjed af den Snak, valgte jeg da foreløbig at stille Monumentet op foran mit eget Hus, hvor det ogsaa passede godt.

I Paris havde jeg efterhaanden ladet udføre Bronceafstøbninger af en Deel antike Statuer. Disse opstillede jeg omkring Monumentet i For-

gaarden til min Bolig. I denne »Broncegaard«, som senere blev en ret stemningsfuld Indledning til Glyptoteket, fik ogsaa Hauchs Monument Plads.

I Anledning af Hundreedaarsdagen for Hauchs Fødsel havde der dannet sig en Comité for et Monument. For at være sikker paa at have Monumentet færdigt og for at værges imod at faae noget saadant smagløst Kludreri som Hr. Schandorphs Skamstøtte i Østre Anlæg lod jeg Monumentet strax sætte i Arbejde: Bissens Buste paa en poleret Granit-sokkel særdeles smukt tegnet af Dahlerup, som jeg fik approberet af Comitéen.

Den nationale Pietet for den gamle Digter drev det dog kun til at skillinge 1000 Kr. sammen.

Jeg foretrak da at beholde Monumentet selv og opstille det her i denne Egn, hvor han havde levet, og hvor vi Gamle havde seet ham færdes.

Medens Væxthuset til Vinterhaven var under Bygning, faldt det mig ind, at der maaskee i dette Rum ogsaa burde findes Plads til Jerichaus store Frise *Hektor og Ajas' Kamp*, som jeg tidligere havde ladet Kunstneren udføre efter hans gamle Tegning, men som indtil videre henstod magasineret. Saa maatte rigtignok Vinduerne paa Sidevæggene falde bort, og Rummet faa en ganske anden Character. Planterne maatte ikke være saa høie, at de skjulte Frisen, og Stolperne maatte tages bort. Jeg bestemte mig dog til at ofre en Deel Planter, og Billedhugger Malthe besørgede Opsættelsen af Frisen for mig.

Malthe var selv ingen betydelig Kunstner, men han var besjælet af det, som Franskændene saa smukt kalder *le feu sacré* for Kunstens Sag, og han havde allerede, ved at hjemsoge Billedhuggernes Værksteder, hvor usolgte Sculpturer henstod i stort Antal, grundlagt først Aalborg Museum og senere flere andre Provindssamlinger, Mariibo, Randers, Ribe. Da han var færdig med Frisen, foreslog han mig at anbringe nogle flere Statuer imellem Planterne. I Bissens Atelier stod jo flere af den gamle Bissens originale Modeller, dem vilde Vilhelm Bissen vist gjerne give Plads herude.

»Men jeg har virkelig ikke Raad nu til at købe alle de Statuer«.
 »Det skal De heller ikke; Bissen laaner dem gjerne ud til saa smukt et Sted, hvor der dog kommer Mennesker, som faaer dem at see«.
 »Det kan jeg ikke tage imod«.
 »Jo vist saa. Statuerne have jo meget bedre af at staae herude, hvor de ere i Sikkerhed, end inde i Atelieret, hvor de staae i Veien og skulle flyttes hvert Øieblik. Nogle ere jo magasinerede og see aldrig Dagens Lys. Der er jo Ørsted«. — —

Der rørte han ved en Streng.

Denne skønne A. S. Ørsteds Statue, som Malthe selv i sin Ungdom havde frelst, da gamle Bissen vilde slaae den i Stykker, og som var sat ned i Kjælderen, fordi Bissen ikke vilde see den for sine Øine, dette herlige Kunstværk, som rivaliserede med Antiken selv, det kunde jeg nu give Huus til og drage det frem af sin Forglemmelse, — det var jo ligefrem en god Gjerning. Det kunde jeg ikke modstaae.

R. S. Malthe.

Hvis Malthe kunde bringe mig Ørsted herud, saa vilde jeg give den Plads, og hvis det endelig skulde være, kunde jeg jo ogsaa nok huuse en eller anden af dem, som stod i Veien.

»Men saa er der den badende Pige og Paris«.

»Dem har jeg aldrig seet«.

»Nei, de staaer oppe paa Christiansborg i et mørkt Rum, hvor Ingen kommer«.

»Ja, dem kunne vi maaskee ogsaa fremdrage, det er da ialtfald nok værd at see dem«.

Vi gik da sammen op paa Christiansborg, og ganske rigtigt, i et meget mørkt Rum stod flere Statuer af Bissen, deriblandt den badende Pige, Paris og nogle fortræffelige Relieffer.

Et Par Dage efter denne Samtale, da jeg gik ned ad Ny Carlsbergveien, saae jeg flere Vognmandslæs komme kjørende langsomt op ad Bakken. Paa den forreste Vogn sad Malthé paa Agebrædtet ved Siden af Kudsken. Han sad, som om han triumferede; bred og fiirskaaren,

P. S. Krøyer: Aftenselskab i Ny Carlsberg Glyptoteks Festsal 1888.

støttende Haanden paa Knæet, som var han selv en Statue. Under den bredskyggede Hat straaledé hans smukke Øine af Glæde og Sikkerhed. Han var en smuk Mand. Vognene vare fulde af Statuer, gamle Bissens Livsgjærning. Jeg kom til at tænke paa Mummius' Triumf: »Et heelt erobret Korinth«. Lidt efter lidt kom flere Statuer til, som Malthé opsporede: Jerichaus Christus, Bissens Philoktet o. s. v.

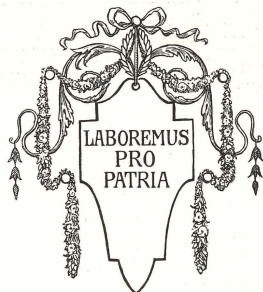
Ideen om en Vinterhave maatte nu heelt opgives, Plantevæxten

maatte indskrænkes til nogle faa Træer i Baljer, som forøvrigt tog sig fortræffeligt ud ved Siden af de hvide Statuer. Tanken om en Vinterhave er saaledes af gammel Dato, men det er først nu over tyve Aar senere, at den er gjenopstaaet og virkeliggjort i en større, dengang uanet, Skikkelse.

Der var nu bleven dannet en heel lille Samling af nogle og tyve udsogte Kunstværker, men det faldt mig dog ikke ind, at den kunde have synderlig Interesse udenfor vor egen Kreds.

Men da Salen var færdig og ved en Familiefest d. 24. September 1882 første Gang blev seet af Flere, udtalte vore Gæster, at den sikkert ogsaa vilde interessere et større Publikum. Min Hustru og jeg bestemte os da til at følge denne Opfordring, og Søndag d. 5te November samme Aar aabnedes *Glyptoteket* for Offentligheden.

Jeg kaldte Samlingen *Glyptotek* for at tilkjendegive, at det ikke var et Museum, med et saadants Krav paa videnskabelig Ordning og Fuldstændighed, hvor Kunstværkerne ofte staae og fryse, fremmede for hinanden i heterogent Selskab, nei, det skulde være en *Sal wo Mar-morbilder stehen und sehen Dir an*-, hvor Statuerne viste sig i Festlighed og Harmoni, for at forskjønne Livet for de Levende.

FØRSTE PERIODE

1882—1887

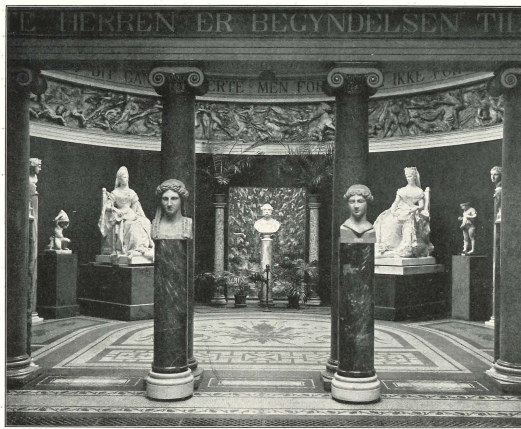
Under det overvældende Indtryk af den franske Sculptur paa Salonen og Verdensudstillingen 1878 havde jeg tilbudt den kgl. Malerisamling at stille 20,000 Kr. til Raadighed til Indkjøb af Gipsafstøbninger af fransk Sculptur.

Det var dog ikke let at faae fat i saadanne, da de franske Kunstnere som Regel ikke solgte deres Arbejder i Gips. Nogle enkelte, som jeg erhvervede, bleve dog opstillede paa Christiansborg. Da nu imidlertid Glyptoteket afgav en langt smukkere Plads, og da Malerisamlingens Bestyrelse, som dog dengang stod i nær Forbindelse med Udenrigsministeriet, ikke rørte en Finger for at benytte mit Tilbud, foretrak jeg at opstille de Figurer, som det efterhaanden lykkedes mig selv at erhverve, i min private Samling.

Ved Slottets Brand blev nogle af Statuerne frelste og fik senere Plads i Maribo Museum; men Tanken om at danne en fransk Sculpturafdeling i den kgl. Samling faldt nu bort af sig selv.

Men Lysten til at skaffe det Bedste af den franske Sculptur her til Landet var ikke brændt med Slottet, men blev snarere selv en ny Brand hos mig, som ikke slukkedes i Aarenes Løb.

* * *

Keiserindesalen i Ny Carlsberg Glyptotek.

KEISERINDESTATUERNE

Det historiske Tilfælde, at to skønne Kongedøttre bleve kaldede til som Keiserinder at beklæde to af Verdens mægtigste Rigers Throner, var en Hæder for vort Kongehus og for vort Land, som vel næppe saa snart vil gjentage sig, og som jeg syntes var værd at mindes paa anden Maade end blot igjennem Historiens Aarbøger. Det gav mig Tanken til, med forventet kongelig Tilladelse, at lade to Keiserindestatuer udføre af et Par af Datidens første Kunstnere, Chapu og Gautherin.

Det er imidlertid ikke saa lige en Sag at komme i Forbindelse med keiserlige Majestæter. Begyndelsen var afskrækkende.

Chapu kjendte den franske Gesandt i London M. Waddington, der

ligesom han selv var *Membre de l'Institut de France*, en Værdighed, for hvilken en Grande af Spanien kan tage Hatten af. Han reiste til London, og Waddington skulde netop give en Soirée i Gesandtskabet, hvor Prindsessen af Wales kom tilstede, og hvortil han da indbød vor Kunstner.

Men da denne nu om Aftenen anmodede Waddington om at introducere ham til Prindsessen, svarede Gesandten, at dette stred ganske imod Etiketten. Chapu havde faaet Leilighed til at see hende, men udover det kunde Waddington intet gjøre.

I sin borgerlige Naivitet faldt det Chapu lidt vanskeligt at forstaae, at Frankrigs Gesandt i sit eget Hus ikke kunde forestille den *Grande af Kunsten*, som skulde med Hans Majestæt Kongen af Danmarks Samtykke udføre Prindsessens Monument, for denne selv; men herved var Intet at gjøre, og Chapu maatte slukoret reise tilbage til Paris og betragtede Sagen som opgiven.

Men Glyptoteket havde sine Alfer, og de svigtede ikke her.

En af dem paatog sig min Ven Maleren Professor Tuxens Skikkelse. Han arbejdede dengang i Foraaret 1885 paa det store Billede af Kongefamilien og skulde netop reise til London for at male Prindsesse Alexandra. Jeg bad nu Tuxen om at prøve sin Lykke for mig, og han forrettede sit Ærinde saa vel, og Prindsessen var saa elskværdig og naadig, at hun lovede ikke blot selv at sidde Model for Chapu, naar hun i Eftersommeren kom til Fredensborg, men ogsaa at formaa Keiserinde Dagmar til at give sit Samtykke til at sidde for Gautherin ved samme Leilighed.

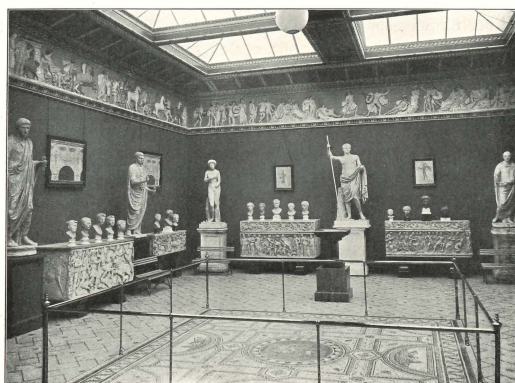
De to Kunstnere kom i September til Danmark og blev venligt modtagne ved Hoffet paa Fredensborg, hvor de i nogle Timer modellerede Skizzerne til Statuerne, som derefter blev udførte i fuld Størrelse.

*

*

*

Julius Lange kom en Dag i Begyndelsen af 1883 til mig og viste mig et Photographie af Raphaels »Madonna di Loreto«, som formentlig var ægte og som var tilfals i Rom. Det var jo meget fristende; jeg foreslog ham at reise derned og see paa Maleriet og eventuelt kjøbe det. Det vilde han nok, naar han kunde faae Pietro Krohn med.

Glyptotekets Festsal 1896.

De reiste da begge til Rom, men da de saae Billedet, maatte de erkjende, at det næppe var malet af Raphael selv, og de kunde ikke tilraade at kjøbe det. Derimod havde de seet den skjøne Sarcophag Casali, som ogsaa var tilfals, og overtalte mig let til at kjøbe den.

Det vakte nogen Fortrydelse i Italien, at dette skjøne Kunstværk gik ud af Landet, og mange Aar efter gik Sagnet, at det var kjøbt af en norsk Hvalfiskefanger. I tidligere Tid havde jeg paa en Auction i Paris kjøbt det berømte Athlethoved »Tête Rayet«, og ved Consul Loyt-

ved i Beirut havde jeg faaet en Række Reliefbuster fra Palmyra, som efterhaanden blev forøget til at blive den betydeligste eksisterende Samling af palmyreniske Sculpturer.

Nu havde jeg altsaa en lille Antiksamling, som blev yderligere forøget paa Reiser til Rom. Salen var nu saa fyldt, at der begyndte at blive daarlig Plads.

Efter Christiansborgs Brand, hvor den kongelige Sculptursamling næsten var gaaet heelt til Grunde, opstod Tanken hos min Hustru og mig at tilbyde vor Samling til det Offentlige og stifte et Glyptotek, som i Tiden kunde rivalisere med det store Forbillede i München. Jeg gjorde da endnu i October Maaned 1884 et Udkast til en Bygning af samme Størrelse som Kong Ludvigs Glyptotek, i fire Floje, men med en Kuppel i Midten.

Jeg henvendte mig til Borgmester H. N. Hansen og udviklede vor Plan for ham.

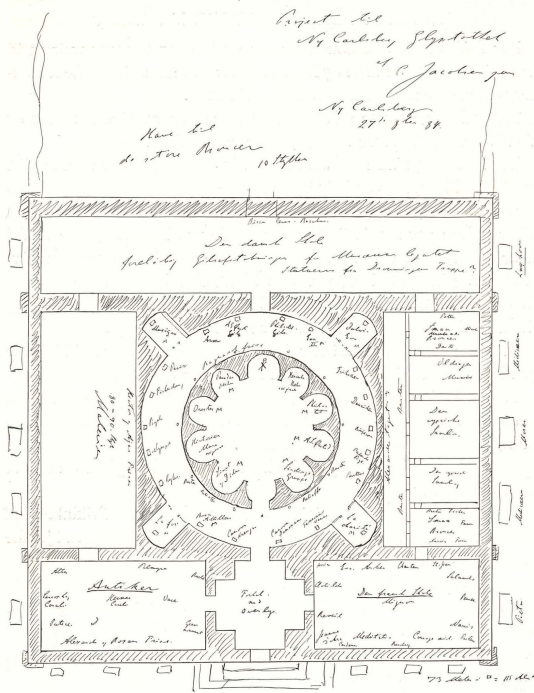
Han spurgte mig da: »Men hvorfra skal Millionen komme?»

»Ja den maa Kommune og Stat give, og Kommunen maa give en Byggegrund dertil».

»Hm!»

Borgmesteren interesserede sig levende for Tanken, men mente dog, at Sagen ikke var udførlig paa det Tidspunkt, og at det var bedre at vente nogen Tid.

* * *

Carl Jacobsens første Udkast til Plan for Ny Carlsberg Glyptoteks Bygning.

TENERANI: LIVETS OG DØDENS GENIER

Der findes i Thorvaldsens Museum en Plads udsparet, bestemt til den skønne Gruppe *Livet og Dødens Genier* paa Hertugen af Leuchtenbergs Monument i Michaelskirken i München.

Thorvaldsen udførte selv Hovedfiguren, men overlod sin Elev og Ven Tenerani at udføre Gruppen efter hans Skizze.

Det trak længe ud med Udførelsen. Hertuginde blev utaalmodig, og Thorvaldsen, som endelig var bleven færdig med Sit, gik da til Tenerani for at skynde paa ham. Men Kunstneren var ikke hjemme, og Thorvaldsen gav sig da til selv at arbejde paa Modellen, som stod i Leer i Teneranis Atelier. Da denne, som allerede dengang var en selvstændig og berømt Kunstner, kom hjem, blev han rasende over, at Thorvaldsen havde formastet sig til at blande sig i hans Arbejde, og det kom til et Brud imellem de to, som aldrig blev lægt.

Gruppen blev imidlertid færdig og staaer som bekjendt i Marmor paa Monumentet i Michaelskirken. Mange Aar efter henvendte Thorvaldsens Museums Bestyrelse sig til Kirkens Værger for at faae Lov til at tage en Afstøbning, men Tenerani var uforsonlig; hans Værk maatte aldrig komme i Thorvaldsens Museum.

Jeg elskede denne Gruppe, men hvorledes kunde jeg haabe at være heldigere end Museet!

Her kom atter en god Alf mig til Hjelp; denne Gang i Skikkelse af Consul Mühlenthal i Rom. Tenerani var død, men Consulen kjendte godt hans Søn.

Jeg forklarede, at det nu ikke var Museet, som skulde have Gruppen, det var mig personlig; jeg vilde lade den udføre i et skjønnere Marmor end Exemplaret i *blanc clair* i Michaelskirken; det skulde være som en Forsoning efter Døden, at Teneranis Værk i Thorvaldsens By skulde staae under Teneranis Navn.

Consulen overtalte Sønnen til at gaae ind paa denne Tankegang, og Marmorexemplaret skulde udføres af Teneranis gamle Elev Tommaso

Cardelli, den Samme, som, imedens Mesteren levede, havde udført hans Arbejder i Marmor for ham.

Den originale Gibsmodel stod og staaer i Teneranimuseet i Rom, men Marmorexemplaret var smukkere udført. Der skulde derfor tages en ægte Form over dette, og da den yngre Tenerani var meget klerikal, opnaaede han uden Vanskelighed Kirkens Samtykke i München.

Tenerani blev saa rørt over denne Beundring af hans Faders Værk, at han forærede mig den smukke Buste af Faderen, som nu er i Glyptoteket.

Afstøbningen af Gruppen staaer nu i Christus Salen; Marmorexemplaret satte jeg over vor Grav i Jesuskirken.

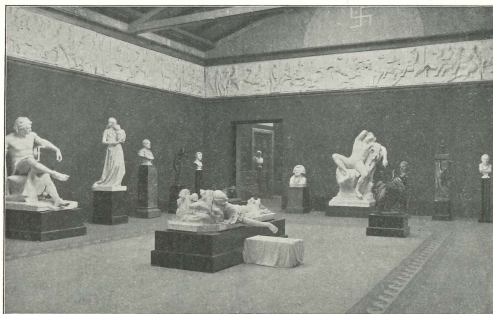

Tenerani: Livets og Dødens Genier.

Da Gautherin i 1885 kom hertil, maatte han vente nogle Dage, inden han kunde faae Foretræde paa Fredensborg.

Den virksomme Mand kunde ikke gaae ledig og bad mig skaffe ham noget Leer; han vilde modellere min lille otteaarige Datter Theodoras Buste.

Jeg fik fra Sinding en stor Klump. Gautherin kastede sig over den, som en Love over et ungt Kid, og rev det ene Stykke efter det andet

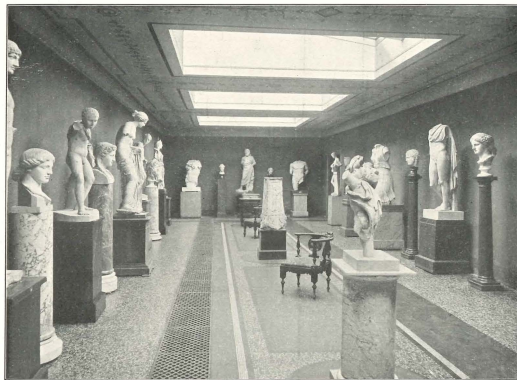
Glyptotekets franske Sal 1887.

ud og kladskede det op paa Cavaletten, og i nogle faa Minutter var Bustens Form lagt op.

Energi smitter. Jeg havde længe tænkt paa at foretage en Udvidelse af Glyptoteket, men kunde ikke bestemme mig til at skride til Udførelsen. Betagen af Gautherins Voldsomhed bestemte jeg mig til den samme Dag at tage fat paa min Opgave. Jeg vilde bygge en Række af fire Sale, og jeg tilkaldte mine Haandværkere til at møde næste Dag. Der var heller ingen Tid at spilde, vi vare allerede inde i September, og Huset maatte være under Tag inden Frosten.

I Chatsworthhouse i England havde jeg seet den prægtige Sal, som Hertugen af Devonshire havde bygget til sin skønne Sculptursamling. Lyset kommer fra en Overbygning »Lanterne« i Loftet og virker ganske fortræffeligt og giver Rummet en stor Stil.

Jeg byggede min Midtersal paa denne Maade, noiagtig efter Chats-

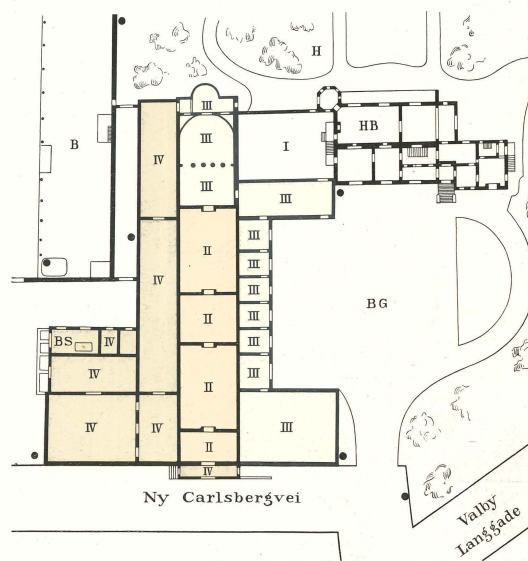

Glyptotekets Mellemsal 1896.

worths Forbillede, og i Kampmanns nye Glyptoteksbygning have vi anvendt lignende Lanterner i de fire Hjørnesale. Jeg havde gjerne anvendt dem ogsaa i Sidesalene; men de have den Ulempe, at paa Grund af den store Glasflade ere Rummene vanskelige at opvarme, naar det er koldt ude.

I England er Ideen fra Chatsworth bleven optagen i National Gallery, hvor de nye Sale ere byggede med store Lanterner.

Min nye Floi, som laae for sig selv, stod færdig og blev aabnet for

Plan af Ny Carlsberg Hovedbygning og Glyptotek 1896.

I opført 1882, ombygget 1893. II opført 1885. III opført 1886. IV opført 1895. ● Brandhaner.
 H Have. HB Hovedbygning. BG Broncegaard. B Bryggeriet Ny Carlsberg Bygninger.
 BS Brandstation.

II rød Tone: Anden Byggeperiode. III blå Tone: Tredie Byggeperiode. IV lilla Tone:
 Fjerde Byggeperiode.

Publikum i Februar 1886. Det viste sig imidlertid, at selv denne store Udvidelse ikke var nok, og jeg byggede da Keiserindesalen med Keiserindernes Atrium, samt en Mellebygning til at forbinde det nye med den gamle Sal, dertil 6 Cabinetter og ud til Ny Carlsbergvejen »den franske Sal«.

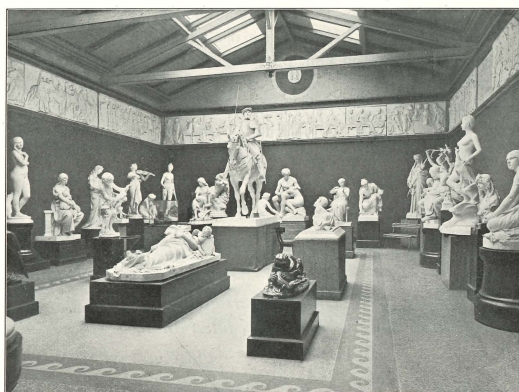
Dette blev færdigt og aabnet i 1887.

Kunstværkerne kunde nu udfolde sig og komme til deres Ret.

* * *

*Lidt kun det baader, at Mesteren Huset opbygger,
Bygger ej HERREN med ham og dets Grundvold betrygger;
Menneskens Haab,
Hører ei HERREN hans Raab,
Blive til flygtige Skygger.*

Glyptotekets franske (senere ægyptiske) Sal 1896.

ANDEN PERIODE 1887—1897

Samlingen bestod, med Undtagelse af det ringe Antal Antiker og et Par Renaissancearbejder, kun af moderne Sculptur, og jeg troede det umuligt at erhverve Antiker i nogen større Udstrækning.

I Foraaret 1887 gjorde jeg en Reise til Rom og Grækenland, hvor jeg haabede at erhverve nogen antik Kunst. Men Udbyttet var ringe; jeg var dengang ikke dreven nok til at tage det op med de italienske Kunsthandlere; jeg blev snydt med falske Sager og trukket grueligt op med ægte. Jeg syntes, at den italienske Kunsthandel var en Helvedes Port, hvor jeg maatte »lasciare ogni speranza« og — jeg resignerede.

Men nu, da mine Kræfter svigtede, var det Tid for mine Alfer at gribe ind, og en ny, uanet og glimrende Æra begyndte for Glyptoteket.

Rigtignok drev ogsaa nogle Svartalfer undertiden deres Spil og stak i Pelsen af nogle Commissionsmedlemmer, som forbød Udførelsen af adskillige Kunstværker, eller de klædte sig som Rigsdagsmænd for at benytte Leiligheden til at overhale den eller den Minister, som havde givet Tilladelse*; men det var dog kun Undtagelser.

Antiksamlingen blev til Virkelighed, og det i stor Stil.

Det begyndte med, at Etatsraad Ludvig Müller kort efter min Hjemkomst fra Grækenland i Juni 1887 sendte mig et Photographie af en etrusk Sarcophag (Helbig Museum H. 109), som Professor Helbig i Rom havde tilbudt ham til den kgl. Antiksamling, og spurgte mig, om det ikke var Noget for Ny Carlsberg Glyptotek; Antiksamlingen havde ikke Penge eller Plads til den. Skjøndt den egentlig ikke rigtig passede i Glyptotekets daværende Ramme, købte jeg den dog og kom derved i Forbindelse med Helbig.

Der levede den Gang i Rom en russisk Samler, Grev Tyskiewicz, som eiede 18 fortrinlige Buster af Medlemmer af de romerske Keiserfamilier. Helbig lod mig vide, at disse vare tilfals. Jeg slog strax til, og efter at de den 24. September vare ankomne og strax opstillede i Keiserindesalen, vakte de stor Opmærksomhed. De høre til de interessanteste romerske Buster, som existere, og vilde være en Pryd for de største Museer**.

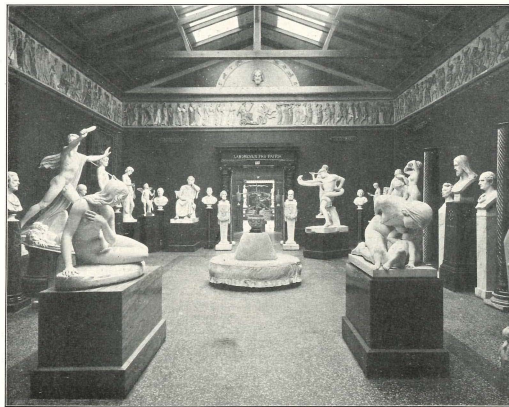
Dagen efter at Busterne vare opstillede, kom Justitiarius Koch, Borgerrepræsentationens Formand, tilfældig ud i Glyptoteket. Jeg viiste ham den nye Skat og sagde: »Det bliver nogle dyre Buster for

* Det var saaledes ret morsomt at læse for nogle Aar siden, hvorledes saadan en Politiker af den rigtige Slags, som vel næppe troer, at de andre troe, at han veed Besked om det, han taler om, i det italienske Deputerkammer ikke levnede Minister N. N. Ære for to Skilling, fordi han for tolv Aar siden havde ladet Europamosaiket, »det nationale Monument«, som var bleven solgt for 150,000 lire gaae ud af Landet — morsomt at læse, fordi Mosaiket laae sikkert paa Ny Carlsberg og nu pludseligt som politisk Vaaben havde faaet en Værdi mere end 10 (ti) Gange saa stort som det, det var betalt med.

** Catalog Nr. 574. 597. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 614. 630. 631. 633. 634. 635. 651. 695. 705. 717.

Communalbestyrelsen«. Koch smilede betænkeligt, men modsagde mig ikke.

Jeg gik nu atter til Borgmester H. N. Hansen og gjentog i min Hustrus og eget Navn vort Tilbud fra 1884. Etatsraad V. Dahlerup havde

Glyptotekets Ceresal 1896.

udarbejdet en meget smuk Plan for Bygningen med Kuppelen i Midten. Borgmesteren, som ogsaa Borgerrepræsentationens Formand Justitarius Koch, interesserede sig levende for Planen og meente begge, at Tiden nu var kommen til at virkeliggjøre den. Jeg fik ogsaa Tilladelse til personlig at forelægge den i et Møde i Finantsudvalget, hvor den ligeledes blev velvilligt modtaget, særlig blev Chr. Berg meget gunstig stemt for den. Vort Gavebrev blev undertegnet og indgivet den 8. Marts, Thor-

valdsens »romerske« Fødselsdag, min Hustru, som om Natten havde født en Søn, underskrev det paa Sengen.

I Rigsdagen gik Lovforslaget igjennem uden Modstand d. 22. Marts. Lov af 5. April 1888. Ligesaa i Borgerrepræsentationen d. 26. Marts, hvor der blev nedsat et Udvalg til at behandle Sagen videre. Hvis der

Glyptotekets Ceresaal 1906.

har været noget Medlem af samme Aandskultur som Hr. Christiansen, der nu sidder i Byens Raad, var det ialtfald ikke skamløst nok til at give sig tilkjende. Jeg sigter til en Forhandling angaaende Nikolai Taarn i Borgerrepræsentationen i Begyndelsen af dette Aar (1906), hvor man kunde fristes til at antage, at det snarere var en frigiven Slave, som af en Feiltagelse var kommet ind i Forsamlingen, end en fribaaren Borger, valgt af Borgere i vor By, som talte.

Spørgsmaalet var nu, hvor Glyptoteket skulde ligge. Jeg havde først

tænkt mig Pladsen imellem Dagmartheatret og Vestervoldgade. Denne Tanke var dog ikke gennemførlig, og jeg insisterede heller ikke derpaa. Borgmester Hansen foreslog mig Ørstedsparken. Det vilde visselig have været et idealt Sted, hvor Parken med sine Træer og Statuer kunde danne den skønneste Ramme for Kuppelbygningen, men jeg forfer-

Glyptotekets Ragnaroksal 1896.

dedes over, at en Borgmester kunde foreslaae at tage et af de faa Haveanlæg i vor By og benytte det til Byggeplads. Disse Pladser som vi maa værne om! At en Borgmester kunde foreslaae Sligt!

Han foreslog mig da Pladsen bag Tivoli, hvor det nu ligger.

Jeg var ikke meget glad for denne Plads, som dengang laa noget af-sides; Naboskabet til det mig ret plebeiske Tivoli var heller ikke videre tiltalende, men efter den Mangel paa Fremsyn, som var characteristisk for vor daværende Styrelse, hvor man bebyggede hele det nyligt er-

hvervede Fæstningsterrain uden tilstrækkeligt at udspare Grunde hverken til Kirker eller andre Fremtidsbygninger, var der ingen bedre at finde, og vi blev da enige om denne Plads.

Den 23. September 1889 blev Forslaget vedtaget i Borgerrepræsentationen, og der blev nedsat en »Comité til Ordning af Ny Carlsberg

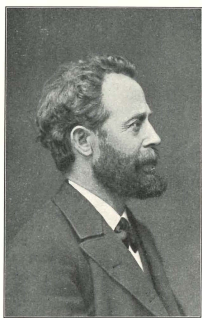

Glyptotekets Ragnaroksal 1906.

Glyptoteks Bygning og Bestyrelsesforhold. Den bestod af D'Hrr. Departementschef Asmussen og Kontorchef Andreas Weis, valgte af Kultusministeriet, Justitiarius P. Koch og Konferentsraad H. N. Hansen valgte af Communalbestyrelsen og mig som Formand. Der blev udarbejdet en Fundats, som blev stadfæstet den 21. Mai 1891. Til at lede Bygningsarbejdet nedsatte Comitén et Bygningsudvalg bestaaende af D'Hrr. Architect Gnudtzmann, Oberst Keyper og Kontorchef Andreas Weis. Bygningens Udførelse blev eenstemmigt overdraget til Dahlerup.

Concurrence var unødvendig, da de af Dahlerup udarbejdede Tegninger vandt Comitéens Bifald.

Det gamle Glyptotek havde allerede tidligt vakt Opmærksomhed i Udlandet. Kunstnere og Videnskabsmænd fra alle Verdens Kanter vare stadige Gæster indenfor dets Mure. Salene egnede sig ogsaa

V. Dahlerup.

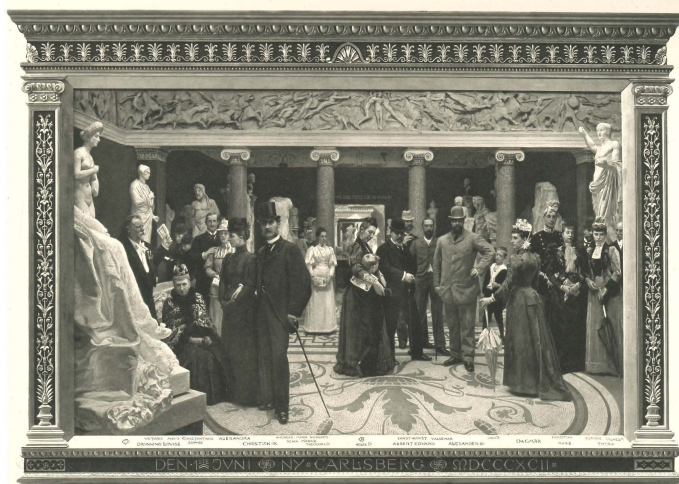
godt til festlige Modtagelser og Sammenkomster baade ved Dag og Aften, og mange Erindringer om saadanne knyttede sig dertil.

Paul Dubois blev her under sit Ophold i Kjøbenhavn 1885 ved en Fest, hvor Julius Lange holdt Talen, hyldet af en udsøgt Kreds af hans mange Beundrere.

Senere, 1891, da den franske Flaade under Admiral Gervais var paa Veien til Kronstadt, indbød min Hustru og jeg samtlige Skibes Officerer sammen med deres danske Colleger til en festlig Sammenkomst, som endnu vil mindes af mange. Deeltagerne i det tyske Kunstnermøde 1892, mine Colleger paa Bryggerimødet i Hamborg samme Aar, Journalistcongressens Medlemmer 1895 vare ligeledes Glyptotekets Gæster.

Den største Ære, som blev det gamle Glyptotek beviist, var dog, da Hans Majestæt Kong Christian IX, inødens Kongehuset var samlet ved Guldbrylluppet, d. 1. Juni 1892 anmeldte sit og hele den kongelige Families Besøg. I et imponerende Optog af Vogne, Landauere og Char-à-bancs, malerisk med de røde Kudske og Lakaier under Pilealléens nysudsprungne Lindetræer, ankom et Selskab af Konger og Dronninger, Keisere og Keiserinder, Prindsere og Prindsesser, repræsenterende alle de talrige Grene af den høie Stamme, og fyldte Glyptotekets Sale.

Det mindede om Theatret i Erfurt 1808!

KONGEFAMILIENS BESØG PAA NY CARLSBERG GLYPTOTEK 1. JUNI 1892.

P. S. Krøyer: Comitéen for den franske Kunstudstilling i Kjøbenhavn 1888.

DEN FRANSKE KUNSTUDSTILLING 1888

Da man i 1887 byggede paa den store nordiske Udstilling, hvor der skulde være en Afdeling for de tre nordiske Rigers og Finlands Kunst, faldt det mig ind, at der muligen ved mit Bekjendtskab til de franske Kunstnere kunde faaes samlet en Representation ogsaa af den franske Kunst.

Denne Idé vakte mærkeligt nok megen Modstand og Uvillie, deels hos enkelte af de meest indflydelsesrige Mænd i Udstillingscomitéen, deels ogsaa hos en Deel af de danske Kunstnere selv. Jeg lod mig dog ikke skræmme, men henvendte mig ved Juletid til Professor Villh. Klein, som med Varme optog Sagen, ligesom jeg ogsaa hos Krøyer og flere Andre fandt virksom Støtte.

Prof. Klein gjorde med sin sædvanlige Energi strax en Tegning til en særlig Bygning, og da jeg foreslog Communalbestyrelsen at lægge denne paa det gamle Halmtorv lige overfor Nyrops store Hovedbyg-

ning, fandt jeg saamegen Velvillie for Planen, at Klein og jeg blev enige om, at han skulde reise til Paris strax for at faae dannet en Comité.

Her hjemme arbejdedes der stærkt med Contraminer, og det var lige ved, at Skinsygen havde faaet sin Krig igjennem, da Klein i Slutningen af Januar telegraferede hjem, at Comitéen var dannet og bestod af

Den franske Kunststilling 1888.
Efter Maleri af J. T. Hansen.

Frankrigs allerypperste Kunstnere med Antonin Proust som Formand og med »Gamle Pasteur« som Ærespresident i Spidsen.

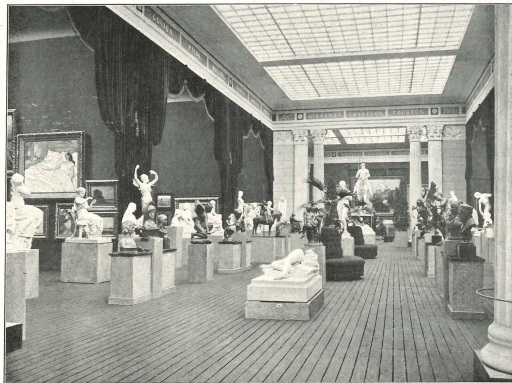
Oppositionen stod nu foran et fortræffelig udført *fait accompli*, og saa maatte al Modstand falde. Regeringen lovede at lade Fregatten, som var i Middelhavet, anløbe Havre og tage Kunstværkerne med.

Professor Kleins Plan af Bygningen var storstilet anlagt og mønsterværdigt indrettet.

Igjennem en jonisk Porticus med sex Soiler gik man ind i en indre

Forhal og fra denne ind til en mægtig Midterhal, hvor Sculpturerne vare opstillede, dominerede af Dubois Rytterstatue af Connetablen af Montmorency.

Paa begge Sider aabnede 6 store Sale sig til Malerier, og efter Antonin Prousts Forslag sluttedes det Hele af en pompos *Salle d'honneur*,

Den franske Kunstudstilling 1888.

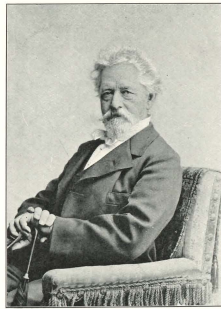
hvor Detaillens bekendte store Billede »Le rêve« fyldte Midten af Bagvæggen som Point de vue. Udstillingen var overordentlig righoldig og udsøgt og blev stærkt besøgt.

Den gav mig en udmærket Leilighed til at erhverve en stor Deel franske Kunstværker, deriblandt Bastien Lepages bekendte Billede »Tiggeren«, Falguières eiendommelige »Diana«, Delaplanches yndefulde »La Danse« og mange andre.

Denne Udstilling vakte stor Opmærksomhed ogsaa i Udlandet; der

var næppe udenfor Paris seet saa skøn Repræsentation af Frankrigs Kunst.

Som Tak for den Velvilje, de franske Kunstnere havde viist, indbød jeg Comitéens Medlemmer og nogle Andre til at komme til Kjøbenhavn. De fleste mødte, og c. 30 Franskmænd med flere Damer kom hertil i Begyndelsen af Juni Maaned. De, som leve endnu, tale bestandig om den skønne Seilads til Danmark paa Korsørdamperen, hvor

V. Klein.

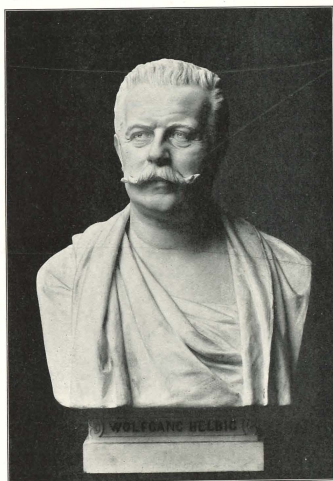
de i den lyse Nat blev siddende paa Dækket og saae Solen gaae ned og staae op. De vare henrykte over at see deres egne Arbeider opstillede i Udstillingen og paa Glyptoteket: »*crânement bien installés*«. De saae med den største Interesse paa Sonnes Friser uden paa Thorvaldsens Museum og vare imponerede over Thorvaldsens uhyre Skaberevne.

Sundets Kyster med Skoven, som gaaer lige ud til Havet, gjorde et stærkt Indtryk paa dem, og Stemningen culminerede i en Fest paa Skodsborg, hvor Chefen for »Helgoland« havde været saa elskværdig at ankre op lige udenfor og indbyde Kunstnerne til at see Skibet. De Fleste havde hverken seet Havet eller et Krigsskib før og vare stærkt imponerede af de store Kanoner i Taarnene. Franskmænd har en svær Respect for Søen.

Om Aftenen ved Bordet holdt Admiral Mac Dougall Talen for Frankrig og sammenlignede det med Venus fra Melos »*La France belle comme la statue, mais, hélas, mutilée comme elle!*« Og saa sendte Helgoland sine Lyskasteres Straaler ind igjennem Salens Glasvæg og for dunklede Lysekronernes Skin, og jublende blev Skaalen drukket for Frankrig.

Man seilede hjem paa en af Oresundsdamperne, og skjøndt det vipede lidt, dansede de franske Damer tappert paa Dækket.

Pøbelbladene, som ikke vare indbudte til Festen, skrev, at Fransk-mændene havde kedet sig.

Portrætbuste af Professor Helbig.

Efterat jeg i 1887 ved Professor Helbig var kommen i Forbindelse med den romerske Kunsthandel foregik Erhvervelserne Slag i Slag. Tidspunctet til at kjøbe Antiker i Rom var dengang overordentlig gunstigt. Ved Udgravning til de mange Bygninger, som netop da fandt Sted, kom stadig antike Levninger frem for Dagens Lys, men samtidig

fremkaldte det overdrevne Byggeri en Pengekrise, som i sørgelig Grad ruinerede de store gamle romerske Adelslægter, og mange af dem maatte sælge deres Kunstværker. De havde en letforstaaelig Sky for at blotte deres Forlegenhed ved offentlig Udbydelse af Kunstværkerne og foretrak at sælge dem underhaanden.

Foruden at være den betydelige Videnskabsmand er Helbig ogsaa

Glyptotekets græske Bustesal 1896.

en fuldendt Selskabsmand og en søgt Gjæst i høieste Kredse, og det hændte da ofte, at efter Middagen den eller den Fyrste eller Greve tog ham hen i en Vinduesforlybning for at anmode ham om at hjælpe ham til at faae et antikt Kunstværk solgt.

Og de romerske Kunsthandlere vilde helst sælge til en coulant Privatmand, som gav Svar pr. Omgaaende og betalte contant, fremfor til Museer med deres vidtløftige Apparat af Directeurer og Ministerier, som derfor ogsaa i Reglen kom bagefter. Det fortælles saaledes, at Kekulé, Directeuren for Berliner-museet, i Slutningen af 1891 henvendte sig til

Fyrst Borghese og tilbød ham 100,000 fr. for den berømte Anakreonstatue; man vidste ikke i Berlin, at Statuen for henimod et Aar siden stod paa Ny Carlsberg Glyptotek, til hvilket den var erhvervet for mindre end en Trediedeel af den nævnte Sum. Derfor blev næsten Alt af Værdi først tilbudt mig og strax kjøbt.

Glyptotekets Renaissance-sal 1896.

Dertil kom, at Berliner-museet netop havde kjøbt den store Sabouroff-Samling for, man sagde, to Millioner Mark og nu i en Række af Aar maatte anvende det meste af sine Midler til at afbetale denne Sum.

Antiksamlingens Betydning blev snart bekjendt. Allerede i 1893, da den endnu kun var i sin Vorden, begyndte Archeologen Dr. Poul Arndt at offentliggjøre den i et monumentalt Værk «LA GLYPTOTHEQUE NY CARLSBERG», som udkommer endnu. Men han viiste ogsaa sin Interesse for den paa anden Maade, idet han stod i Forbindelse med

Kunsthandlere Europa over og derfor straks kunde tilbyde Glyptoteket det bedste, inden det blev taget af Andre. Over hundrede udsøgte Stykker bleve erhvervede ved hans Initiativ og deriblandt nogle af de bedste, f. Ex. »Hermes Odescalchi« Torso Alba Ægistosrelieffet.

Det sidste havde jeg længe haft Kig paa. Helbig vidste, at Samlingen Despuig paa Mallorca, hvis fornemste Stykke det var, vistnok snart vilde blive tilfals, og han kjendte ogsaa en Grevinde eller Prindsesse af Eierens Familie, med hvem man maaskee kunde indlede Underhandling, men hun var netop i Brasilien og kom ikke saa snart til Rom igjen.

Saa vilde Skjæbnen, at Dr. Arndt i Efteraaret 1897 skulde reise til Spanien og Mallorca for at studere de derværende Antiker. Jeg sagde til ham, at hvis han kunde skaffe mig Ægistosrelieffet, saa vilde jeg betragte den Dag, det kom til Ny Carlsberg, som en af de lykkelige i mit Liv. Men jeg havde rigtignok ikke det fjerneste Haab, i det han ikke havde Spor af Forbindelse med den høitstaaende Grande af Spanien, som eiede Samlingen. Her havde imidlertid til en Forandring en Svartalf drevet sit Spil.

Denne Grande var falden i Hænderne paa et Fruentimmer, som ødelagde ham i Bund og Grund, og han maatte nu sælge sin Samling, og da Arndt kom til Mallorca, vare Sagerne allerede sendte til Paris for at sælges der.

Dog vare Ægistosrelieffet, den smukke Apollonios Apollostatue og det archaiske Bronzehoved endnu ikke indpakkede.

De bleve strax kjøbt, og senere erhvervede vi i Paris Alt, hvad der havde Betydning for Glyptoteket. Dette gjorde Arndt meget godt. Men ogsaa andre Archæologer hjalp mig. Dr. Hartvig skaffede mig under sit Ophold i Athen det interessante Bendirelif, ved Dr. Pollack fik jeg Meleager og den store siddende Asklepiosstatue. Professorerne Furtwängler og Studniczka og flere Andre have ogsaa været virksomme. Alle disse skylder jeg den største Tak.

Americanerne vare endnu ikke rigtig komne i Markedet, men naar

de engang imellem optraadte som Kjøbere, var al Concurrence udelukket. Selv foretog jeg ogsaa hyppige Reiser til Rom og vendte hjem svært belæst med Bytte. Den antike Deel af Samlingen, som for største Deelen var vor egen private Eiendom, udviklede sig efterhaanden til at blive en af Verdens betydeligste.

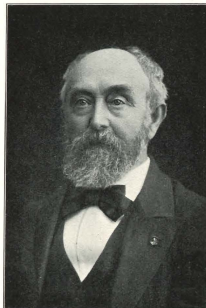
Lacuner bleve efterhaanden udfyldte, saa at den græsk-romerske Kunsts Perioder bleve fuldt repræsenterede. Den romerske Bustesamling blev en af de fuldstændigste, som eksisterer.

Det traf sig saa heldigt, at der paa Sabatiers Auction i Paris skulde sælges tre større ægyptiske Basaltstatuer og nogle andre mindre. Dr. Sophus Müller var saa elskværdig at besøge Kjøbet. I Berliner-Museet var som før nævnt ingen Penge, og Louvres Administratorer manglede ganske Conduite. Jeg fik saaledes Statuerne og endda meget billigt.

Der var ogsaa den sjældne og smukke Broncestatuette af Anubis (Cat. No. A135), som Hertugen af Aumale vilde skjænke Louvre. Men hans Agent var aabnemundet nok til at fortælle, at han kunde byde indtil 20,000 fr. Det fik Dr. Sophus Müller at vide og bød da naturligviis 21,000 fr.! Dette var en god Begyndelse, men det var dog endnu ikke en ordentlig ægyptisk Samling.

Her traadte nu vor bekendte Ægyptolog og min gode Ven Hr. Prof. VALDEMAR SCHMIDT til. Som bekjendt holder han meget af at reise, og det var ham en reen Fornøjelse at svippe til Ægypten den ene Gang efter den anden og samle sammen Mumier og Statuetter, Steler, Broncer, Terracotter, kort sagt næsten den hele Bestand af denne høist lærerige Samling.

Prof. VALDEMAR SCHMIDT er Skaberen af Glyptolekens ægyptiske Afdeling.

Valdemar Schmidt.

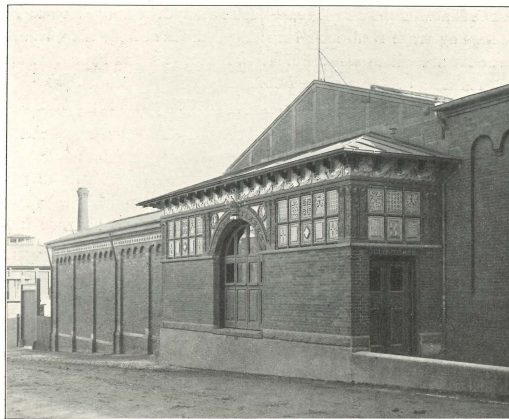

Glyptotekets Helbig-Museum 1896.

Professor Helbigs Specialitet er den forhistoriske Archæologi, og næppe Nogen har det Kjendskab til Etrurernes Kultur og Kunst som han. Paa mine Reiser til Rom besøgte jeg med ham de etruske Byer Cervetri, Corneto, Orvieto, Chiusi med deres Grave og deres Muscer. Jeg saa dér med Sorg, at de ofte saa høist interessante Malerier, som smykkede Væggene i Gravene, hurtigt gik den fuldkomne Ødeleggelse imøde. Mange vare allerede tabte for stedse.

Og saa har Archæologerne ikke engang sørget for at faae ordentlige Copier af dem.

Det er en Bebreidelse, der kan reises imod mange andre Archæologer (dog næppe hos os), at de, i deres Iver for at skrive Bøger om deres Fund, tænke altfor lidt paa at bevare det Fundne for Efterverdenen.

Indgangshygning til Ny Carlsberg Glyptotek. Opført 1895 efter Tegning af Haack Kampmann.

Jeg foreslog Helbig i October 1891 at grundlægge et etrisk Museum, som jeg vilde kalde »Helbig-Museet«. Der skulde indlemmes under hans Ledelse nøiagtigt udførte Facsimiler af alle de Malerier, som endnu ikke vare heelt odelagte, og der skulde, forsaavidt Tingene kunde skaffes tilveie, anlægges en Samling af etruske og italiiske Oldsager. Med alle disse Kjøb bleve Salene snart atter altfor overfyldte, og jeg byggede da i Efteraaret 1895 et langt Galleri til den græske og romerske Portraitsamling, en stor Sal til Helbig-Museet og en mindre til Forskjelligt. Dertil en Indgangsloggia efter en særdeles skjøn Tegning af Kampmann. Man vil paa denne ubetydelige Bygning, som virkelig er en lille Perle af Architectur, bemærke en Række Vadefugle i blaa og hvid Majolika, som bevæge sig henimod en stor Ugle med mægtige

luende Øine. Kampmann siger, at Fuglene betyder de unge Kunstnere. De søge og vrage med deres Næb: Fuglene for at finde Æde, Kunstnerne for at finde Idéernes Guld Korn. Derfor er ogsaa Pallas Athenes Ugle i Midten, den de hige henimod.

Disse Sale bleve aabnede paa Bryggeriet Ny Carlsbergs 25-aarige Stiftelsesdag d. 17. Februar 1896.

* * *

Imidlertid skred Arbeidet frem med dansk Langsomhed paa Nybygningen paa Glyptotekspladsen. I December kunde vi begynde Indflytningen af Malerierne, i Begyndelsen af 1897 fulgte Sculpturerne.

*

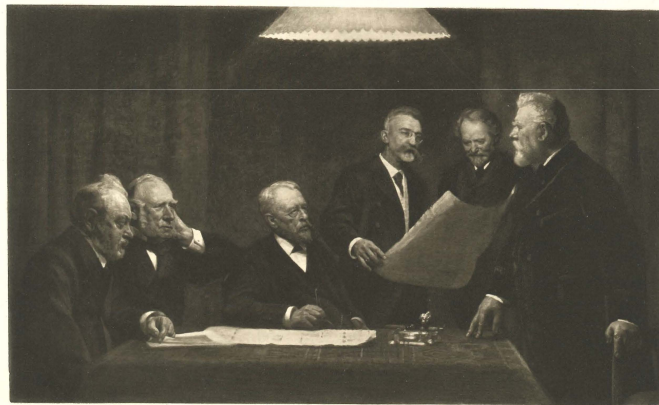
GAMLE THOMSEN

Naar jeg kan glæde mig over i tidlig Ungdomsalder at have faaet Blikket aabent for vore Museers Rigdomme, skylder jeg det for en stor Deel »Gamle Thomsen«, Grundlæggeren af de fleste af vore Museer.

Den rørende Glæde, hvormed han gik omkring og samlede Folk og fortalte baade os Drengene og de Voxne om de Sager, han fremviiste, kunde kun vække Interessen.

Jeg seer endnu den høje kraftige Skikkelse med det lange graa Haar og det poliske Smil, omgivet af sin lyttende Skare i »Antikkabinettet«. Han aabner med synligt Velbehag en Montre og tager en lille i Sølv indfattet Gemme frem.

»See nu her en udskaaren Steen. — Dengang brugte man disse som Signeter, og naar en Mand f. Ex. havde været Guldsmed, saa anbragte han Billedet af en smuk Ting, han havde gjort, i sit Signet. Den, som har eiet denne Steen, har sikkert været saadan en Guldsmed, og saa har han engang gjort en smuk Sølvterrin eller Vase, og saa har han anbragt Vasen i sit Signet. Her kan De see«, og saa holdt han den lille Steen op imod Lyset, og vi fik selv Lov til at holde den for at see bedre,

A. F. Hansen. H. H. Hansen. P. Koch. A. P. Madsen. V. Døhring. Carl Jacobsen.

COMITEEN TIL ORDNING AF NY CARLSBERG GLYPTOTEKS BYGNINGS OG BESTYRELSESFORHOLD.

»Hankene ere to Egern, og de opstaaende Haler var til at holde i«, og hans Ansigt straaled som Moses, da han gik ned ad Sinai Bjerg.

Siden den Tid fik jeg Lyst at see paa Gemmer. Eller han gik hen til et andet Skab og viiste os nogle ægyptiske Smaafigurer. »See disse Figurer ere saa gamle, at de vare Oldsager i Oldtiden«. Det var som en hellig Gysen, vi følte: »Oldsager i Oldtiden!«

Eller naar han i det oldnordiske Museum viiste os Guldringene fra Broholm.

»Dengang havde man ikke Penge, men man huggede Enden af Guld- og Sølvringe og betalte dermed. Men det maatte jo vejes nøjagtig paa Vægte. See her ligger Vægten«, og saa viiste han os Skoledrenge, der stod med opspærrede Øine — jo der laae virkelig en Vægt i Montren.

»Og her har De en Halsring; der er bag paa ved Hængslet, hvor det ikke sees, snoet en lille Guldspiral over Ringen. Det seer De nok«. Jo vi saa det. »Veed De, hvad det betyder?« Nei det kunde vi da ikke vide. »Jo, seer De, Manden, som har bestilt Ringen, har jo forlangt den af en bestemt Vægt; og da Ringen var færdig, har der manglet Lidt i Vægten, og saa har Guldsmeden føiet den lille Spiral til«.

Og saa tog han Ringen ud af Montren og hængte den om den nærmeste Drengs Hals; og Drengen var lykkelig.

Næste Gang stillede jeg mig forrest og fik Ringen om min Hals.

Han var en udmærket Museumsdirecteur.

»

REMBRANDTS »STUDENTEN«

ALFERNES MESTERSTYKKE

Paa en Auction i London i Slutningen af Firserne blev et Billede solgt under Karel Fabritius' Navn. Det var meget snavset og tildeels ukjendeligt. Kjøberen sendte det til Berlin og lod det rense, og Berlins Rembrandtskjendere med Bode i Spidsen saae strax, at det ikke var af Karel Fabritius, men af Rembrandt selv, og at det var hans tidligere

bekjendte »Studenten«, hvis Spor længe havde været tabt, og som nu fremtraadte i sin fulde Herlighed. Det skulde nu i October 1889 sælges paa Auction i Kölln, og de tyske Kunstskrifter udtalte Glæden over at det var havnet i Tyskland og Haabet, at det maatte blive erhvervet til et tysk Museum.

Hvor fristende det kunde være at forsøge at faae et saa skjønt Billede af Rembrandt til Danmark, opgav jeg dog strax enhver Tanke om at købe det, da det deels vilde blive kostbart, og vel egentlig ikke hørte ind under Glyptotekets Ramme.

Mine Alfer havde dog bestemt anderledes, jeg skulde have denne Rembrandt enten jeg vilde eller ei.

Om Søndagen, som Auctionen skulde være om Tirsdagen, gik jeg med min Ven Andreas Weis en Fodtur i Skovene ved Fuursøen. Vi spiste Frokost i Frederiksdals Kro og skulde tage hjem med Toget fra Lyngby.

Da Tjenestepigen, som sikkert har været en forklædt Alf, bragte Frokosten ind, bemærkede jeg, at hun talte med Accent, og sagde til hende: »De er ikke fra Danmark«. Nei, hun var fra Kassel.

Andreas Weis og jeg mødtes med Øinene og sagde til hinanden »Rembrandt«, som det Navn, der fremfor andre i vor Bevidsthed er knyttet til denne By. Der er som bekjendt en udsøgt Samling Rembrandter i Kassel.

Jeg tog Anledning til at fortælle min Ven om »Studenten«, som skulde sælges om Tirsdagen i Kölln, men som jeg havde opgivet at tænke paa.

Weis, som øiensynlig ogsaa var besat af en Alf, mente dog, at det var urigtigt, at jeg havde ladet denne Chance gaae tabt. »Kunde det ikke gjøres godt endnu«.

Nej, sagde jeg, jeg kan virkelig ikke reise i Aften til Kölln, desuden havde jeg ikke Penge hos mig, og det var Søndag, mit Kontor var lukket, det var orkesløst at tale mere om den Ting. Alferne vilde dog ikke give sig, og Weis svarede: I Lyngby boer Karl Madsen, maaskee

han kunde reise strax; naar vi skyndte os til Lyngby, kunde han endnu naae at komme med Aftenetog.

Vanskeligheder spore; jeg blev vist selv besat af en god Alf og fik Lyst til at prøve, om det virkelig kunde lykkes.

Da vi kom til Lyngby, var Karl Madsen ikke hjemme, og de kostbare Minutter svandt under en ængstelig Spænding. Endelig kom han, og vi forrettede vort Ærinde.

Nu ved man, at det at tale til Karl Madsen om at købe en Rembrandt er som at sætte en Svovlstik til en Troldkjerling.

Han fattede da ogsaa strax.

Han vilde gjerne paa staaende Fod reise til Köln, naar det gjaldt Rembrandt, men han havde rigtignok uheldigviis ikke Reisepenge liggende parat i sin Skuffe.

Heller ikke dette skræmmede Alferne.

I Weis' Jernskab i Cultusministeriet var der Penge. Han havde rigtignok ikke Nøglen hos sig, og han boede paa Frederiksberg, men maaskee kunde det lykkes, at naae ud paa Frederiksberg, hente Nøglen, ile til Ministeriet og komme tidsnok til at bringe Karl Madsen Pengene paa Banegaarden.

Det lykkedes altsammen.

Jeg kunde disponere over 20,000 Mark; men det var dog maaskee for lidt; jeg maatte da hellere gjøre en yderste Kraftanstrengelse og sige 30,000; men udover 32,000 maatte Karl Madsen absolut ikke byde.

Han reiste og saae Billedet førend Auctionen, det var virkelig Penge værdt.

Men Buddene gik over den aftalte Grændse, Slaget ved Marengo var tabt.

Men nu traadte den gode Alf til og sang i Ørerne paa Karl Madsen ligesom den hvide Dame til George Brown: Byd til, Byd til! og villieløs under de høiere Magter bød han til c. 40,000 M. og Glyptoteket fik Billedet.

Alferne gjorde virkelig her deres Sager godt!

DEN INTERNATIONALE KUNSTUDSTILLING 1897

Det udeelte Bifald, som min franske Udstilling i 1888 havde vundet, bragte mig paa den Tanke, at man kunde forbinde Glyptotekets Indvielse med en international Udstilling af Kunst, til hvilken man kunde finde god Plads ved at overbygge Gaarden imellem de to Floie samt den ubebyggede Plads, hvor den fjerde Fløi havde været projecteret.

Der skulde i 1897 være en stor Udstilling i Stockholm, og det kunde forventes, at en større Strøm af Tourister i det Aar vilde passere Kjøbenhavn.

Svenskerne med Prinds Eugen i Spidsen og med Beck-Friis som deres Gesandt i Kjøbenhavn saae imidlertid meget skjævt til denne Plan, og mange af de danske Kunstnere vare ligesaa uvillige, som de havde været 1888 imod den franske Udstilling, og det Hele var nær strandet, da det lykkedes at finde en Udvej derved, at vi udelod baade dansk, svensk og norsk Kunst, saa at der ikke paa det Omraade skabtes Concurrence med Stockholm.

Professor Vilhelm Klein, som paa saa fortrinlig Maade havde ikke blot indrettet den franske Udstillingsbygning 1888, men ogsaa med en beundringsværdig Energi havde samlet Kunstværkerne dertil, overtog ligeledes her baade Opførelsen og Tilveiebringelsen af den internationale Udstilling.

Bygningen blev indrettet paa samme Maade med en stor Midterhal og med store aabne Udstillingsrum paa begge Sider og med en antik Peristyl for Enden.

Det lykkedes at frembringe en meget righoldig og interessant Udstilling af alle de kunstudøvende Landes Frembringelser: America, Belgien, England, Frankrig, Schweiz, Rusland, Østerrig, Kroatien, Holland, Italien, Tydskland, Spanien. Ved sit Omfang og ved Lødigheden af mange af de udstillede Værker rivaliserede den fuldtud med de aarlige internationale Kunstudstillinger i München og Berlin.

Flere af de store Nutidsmestre, som endnu knapt vare kjendte af Navn, vare repræsenterede i fortrinlige Billeder: Whistler, Segantini, Thoma, Lenbach o. s. v. o. s. v.

Prindsen og Prindsessen af Wales og Keiserinde Dagmar interesserede sig levende og virksomt for Udstillingen, og det skyldtes deres

Den internationale Kunstudstilling 1897.

elskværdige Initiativ, at baade England og Rusland vare saa godt repræsenterede.

De besøgte alle Udstillingen under deres Ophold i Kjøbenhavn og kunde med Rette glæde sig over det Resultat, de selv havde frembragt.

I Foraaret 1897 vare Bygningerne, baade Glyptoteket og Udstillingen, saavidt færdige, at de kunde aabnes for Publikum den 1. Mai.

Det var en skjøn Soldag i et usædvanligt tidligt Foraar, Bogene vare allerede begyndte at grønnes, selv Naturen var festlig. Hele Kongefamilien og en stor Forsamling, som repræsenterede alle Samfundslag, vare tilstede. Hr. Alfred Ipsen havde skrevet en Kantate til Melodier af Gade, som blev udført af Cæcilieforeningens Chor.

Professor Emil Poulsen fremsagde Recitationerne. Jeg holdt selv Talen.

Glyptotekets romerske Bustegalleri 1896.

TREDIE PERIODE 1897—1906

Ved Afgivelsen af de moderne Sculpturer fik vel Antikerne noget mere Luft, men Salene paa Ny Carlsberg bleve dog atter hurtigt ganske fyldte. Der var nu to Glyptoteker, eet i Kjøbenhavn med nyere Kunst, som for største Delen tilhørte det Offentlige, og Samlingen af Antiker paa Ny Carlsberg, »det gamle Glyptotek«, som for den langt overveiende Deel tilhørte min Hustru og mig privat.

For ikke at faae en uheldig Blanding af moderne og antik Kunst paa begge Steder, blev Glyptoteksbestyrelsen enig med mig om, at alle de moderne Sculpturer, ligegyldigt om de vare indbefattede i vor Gave eller ei, burde foreløbig udstilles i den nye Bygning i Kjøbenhavn, medens alle Antikerne, uanseet om de vare indbefattede i vor Gave eller

vor Eiendom, indtil videre skulde forblive paa Ny Carlsberg. Et professionelt Giftblad skrev i den Anledning: »Han beholdt det Bedste selv!»

Min Hustru og jeg havde stadigt havt den Tanke, at tilbyde alle de siden vor Gave af 1888 indkøbte Kunstværker som en ny Gave til Glyptoteket; men Samlingen var nu bleven saa stor, at der ikke kunde være Tale om, at skaffe den Plads i den tidligere projekterede fjerde Floi; men der maatte tvertimod bygges en heel ny Bygning, og den endda saameget større end den nye fuldendte, at det betingede en betydelig Udvidelse af den af Communen tidligere givne Grund.

Det nye Anlæg maatte, da Samlingen stadig voxede, strax være saa stort eller kunne indrettes til Udvidelser, at det ikke, som saa ofte i dette Land, strax efter Overtagelsen skulle vise sig for lille.

Vi meente, at vi ikke havde Raad til ogsaa denne Gang at skjænke en Pengegave.

I Overensstemmelse hermed indgav vi et Gavebrev af 14. Januar 1899 til Rigsdagen. Vort Forslag blev ogsaa denne Gang velvilligt modtaget, og ved Lov af 28. Marts samme Aar blev 500,000 Kroner bevilget under Forudsætning af, at Communalbestyrelsen tilskød en lignende Sum, samt overlod Grunden.

Til at føre Sagen videre nedsattes en Commission paa syv Medlemmer, nemlig D'Hr. JUSTITIARIUS KOCH som Formand og ETATSRAAD STRØM begge valgte af Cultusministeriet, CONFERENTSRAAD H. N. HANSEN valgt af Landstinget, Dr. OSCAR HANSEN af Folkethinget, BORGMESTER DYBDAHL af Magistraten, RAADMAND KLAUSEN af Borgerrepræsentationen og CONTORCHEF ANDREAS WEIS af Ny Carlsbergs Glyptoteks Bestyrelse.

Commissionen indbød tre Architecter D'Hr. Borch, Clemmensen og Kampmann til at udarbejde Planer. Disse skulde indleveres d. 1. Jan. 1900, men Fristen blev udsat til 1. Febr. Hver af disse Planer indeholdt saa store Skønheder, at det ikke var let at træffe et Valg.

Man bestemte sig dog til at foretrække Kampmanns, deels fordi den indeholdt den smukke Festsal, deels og navnlig fordi den let gav Mu-

Glyptotekets romerske Bustegalleri 1906.

lighed for yderligere Udvidelser uden at skjæmme Bygningen ved ydre Tilføielser. I August 1900 afgav Commissionen sin Betænkning og Anbefaling.

Men det syntes dog, at der i Communalbestyrelsen var Betænkelighed ved at offre en saa stor Sum og en saa værdifuld Grund til dette Øiemed.

Forslaget stod som et færdigt Skib, der ikke ret vilde glide af Beddingen.

Hvis vi skulde haabe i levende Live at see vort Værk færdigt, turde vi ikke udsætte Afgjørelsen til bedre Tider, min Hustru døde da ogsaa

Hack Kampmann.

1903 under Bygningens Opførelse.

Vi besluttede da for at faae Sagen til at glide, at tilbyde en Million Kroner, deels til Festsalen, til hvilken der endnu ikke var Penge, deels til nye Anskaffelser og til Udsmykning. Disse Penge skulde udbetales af os, men senere refunderes os eller vort Bo af Ny Carlsbergfondet.

Dette virkede som Sæbe under Kjølen.

Nu gled Skibet.

Forslaget vedtoges i Borgerrepræsentationen d. 26. November 1900.

Kampmann gik nu strax igang med Udarbeidelse af Arbeidstegninger,

Overslag m. m., og Jordarbeidet begyndte d. 20. Juli 1901.

Som allerede nævnt havde jeg i mit første Udkast (October 1884) til Glyptoteksbygningen tegnet en Kuppel i Midten, om hvilken de fire Fløie skulde slutte sig; men ved Dannelsen af »Grundfondet« blev det nødvendigt at udelade denne Kuppel, som der nu ikke mere var Penge til.

Dette var meget uheldigt for Bygningens Ydre, som nu ikke kunde gjøre den tilsigtede Virkning, og som derved fik et lidt smaastilet Præg. Tanken om senere at bygge Kuppelen beskæftigede derfor stadig

baade Etatsraad Dahlerup og mig, og D. udførte af eget Initiativ en særdeles smuk Plan til en muret Kuppel i Harmoni med Bygningens Ydre.

Men deels vilde en saadan Kuppel af Muurværk blive noget kostbar, og vilde sandsynligviis overstige mine Evner, og deels maatte jeg erkjende, at selv om den blev bygget, vilde jeg vanskeligt kunne faae Statuer storladne nok til at fylde den.

Nu vare gode Raad dyre; en Kuppel maatte der til, det var en Æresgjæld, man skyldte Dahlerup.

Enhver, som har vandret i de store udenlandske Museer, har erfaret, hvor trættende det er at gaae i timeviis og see paa Kunst og Kunst i endeløse Masser, og de, som kjende Vaticanet, ville have fornemmet, hvor velgjørende det er, naar man har gjenneploiet den første store Række Sale i Museo Pio Clementino, da at hvile sig lidt ved Springvandet i Belvederegaarden, inden man tager fat paa Chiaramonti og Braccio nuovo. Det laae da nær at indrette den gamle Glyptotekgaard til et saadant Hvilested, at gjøre det til en Have med skjøne Planter og Blomster, at give den Besøgende et forfriskende Naturindtryk midt i den megen Kunst. Jeg vilde bestandigt, at Ny Carlsberg Glyptotek ikke skulde være et almindeligt Museum, væsentligst for Reisende, Nysgjerrige, Kunstforstandige og Studerende, men meget mere et Sted, som havde sin egen eiendommelige Skjønhed, hvortil Byens Borgere uvilkaarligt skulde føle sig dragne. Og det næste Skridt var da at overbygge Haver med en Glaskuppel paa Jernværk og gjøre den til en Vinterhave, saaledes som min Tanke havde været med den første beskedne Glyptoteksal 1882. Paa hver Side skulde der opføres en aaben Loggia, hvor Statuer kunne faae en god Opstilling.

Etatsraad Dahlerup blev strax meget varm for Ideen og leverede i Februar 1901 det første Udkast til Planen, som min Hustru og jeg approberede, uden dog strax at turde bringe den til Udførelse. Herved vilde Bygningens Ydre netop faae hvad det savnede, og jeg besluttede da i Efteraaret 1903 ved Hjælp af det af min nylig afdøde Hustru og

mig to Aar i forveien stiftede »*Ny Carlsbergfond*» at bygge Kuppelen saaledes som den nu staaer. Forbindelsen imellem den ældre og den nye Bygning vilde ogsaa herved skee paa den naturligeste Maade.

Da dette var bleven bekjendt, læste jeg et Par Dage senere i Bladene, at Rygtet gik, at jeg var bleven sat under Administration!

Denne Gang var det dog ikke et Smuds- eller Giftblad, som havde udspreedt Rygtet. Det var en af mine egne gode Venner, en yderst brav, men, som det syntes, noget smaaligt anlagt Mand, som var indigneret over, at hans Ven kunde bruge sine Penge til Sligt, og i sin Iver til Creti og Pleti havde doceret, at jeg burde sættes under Administration. Dette gjorde Rygtet naturligviis til, at jeg var bleven det.

Ny Carlsbergfondets Tilbud, at bygge Kuppelen med to tilstødende Loggiaer og med en Indgangsbygning til Kampmanns nye Bygning, blev modtaget af Glyptotekets Bestyrelse den 12. December 1903. Arbejdet skulde fremmes saa hurtigt som muligt, for at det samlede Anlæg kunde staae færdig til Aabning for Publikum i Foraaret 1906.

Façaderne ind til Vinterhaven bleve byggede af gule Muursteen; jeg havde tænkt mig, at disse skulde hvidtes med Kalk, men Architecten holdt paa, at de skulde staae gule med Stoffets naturlige Farve, og derved blev det.

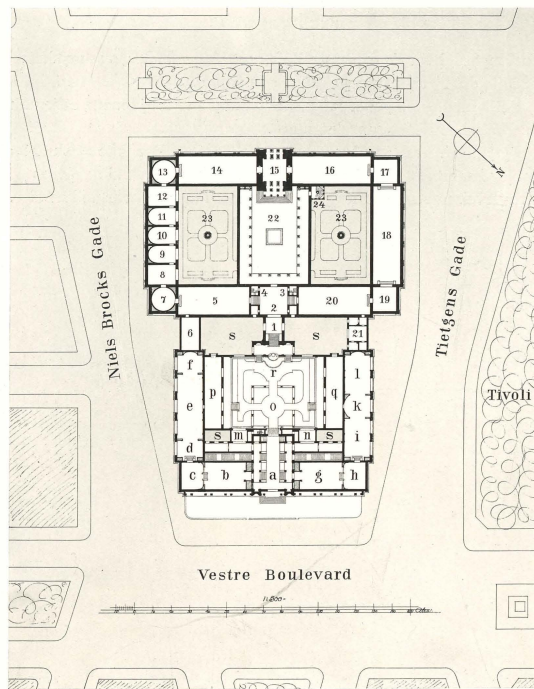
Pietro Krohn foreslog at aabne to Rum i Stueetagen af den gamle Bygning ud imod Vinterhaven, saaledes at man fra disse kunde see ud over Haven, en fortræffelig Idé, som ogsaa kom til Udførelse.

Om Midtersalen i den nye Bygning var Kampmann og jeg uenige.

Kampmann vilde lægge en mægtig Trappe i Midten af Salen ned til Stueetagen og saaledes skabe et monumentalt Trapperum, en Tanke, som i og for sig var meget smuk. Den vilde ogsaa have været rigtig, hvis Indgangen til Bygningen havde været ad denne Trappe.

Men som det nu var, at den nederste Etage var det Underordnede, og Bygningen havde sin Indgang fra den anden Side, syntes dette store Trapperum mig ikke paa sin rette Plads.

Jeg vilde helst have en Festsal, som skulde være Bygningens Kjerne,

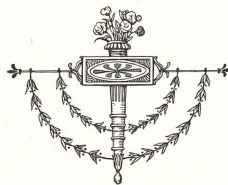
Plan af Hovedetagen i V. Dahlerups og Hack Kampmanns Ny Carlsberg Glyptotek 1906.

a Forhal. *b* Bissens Sal. *c* Jerichaus Sal I. *d* Jerichaus Sal II. *e* Dansk Langsal. *f* Christus Sal. *g* Delaplanches Sal. *h* Dubois Sal. *i* Barrios Sal. *k* Keiserindosal. *l* Mercet Sal. *m* Pietro Krohns Sal I. *n* Pietro Krohns Sal II. *o* Vinterhave. *p* Loggia. *q* Loggia. *r* Springvand med Opgang til Antiksamlingen. *s* Gaarde. 1. Iste Forhal. 2. 2den Forhal. 3. Dametoilet. 4. Herretoilet. 5. Ægyptisk. 6. Ægyptisk. 7. Ægyptisk (Østre Lanterne). 8. Græsk archaisk. 9. Græsk archaisk. 10. »Græsgade». 11. Græsk (Buster). 12. Græsk (Relieffer m. m.). 13. Græsk (Søndre Lanterne). 14. Græsk (V. Aarh. f. G.). 15. »Mausoleum». 16. Græsk. 17. Mausoleum (Vestre Lanterne). 18. Romersk Bustesal. 19. Romersk (Nordre Lanterne). 20. Græsk og Romersk (Buster m. m.). 21. Carl Jacobsens Værelse. 22. Festsal. 23. Gaarde. 24. Trappe til Stueetagen.

en Pragtsal, hvor de romerske Keisere skulde opstilles, og som skulde afslutte det Hele, som det sidste Led i en Climax.

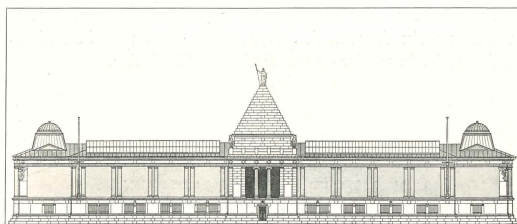
Det lykkedes mig efter lang Modstand at sætte igjennem, at jeg fik en Festsal, saaledes som den nu er.

Bygningen staaer nu som et sluttet Hele. Jeg siger ikke »afsluttet«; thi jeg haaber, at mine Efterkommere ville have Held til at gjøre nye Erhvervelser, som kunne gjøre Udvidelser i de to Gaarde nødvendige.

Laura Jacobsen

Hack Kampmann: Ny Carlsberg Glyptoteks Antiksamling. Façade mod Vest. 1906.

MIN MODER

Det vilde have været mig uoverkommeligt at skaffe de fornødne Midler til Glyptoteket tilveie ved egne Kræfter.

Jeg foreslog derfor min Moder at overlade mig en Deel af hendes Capitaler, som engang skulde blive min Arv, og som nu laae hen i Værdipapirer.

Hun vilde jo selv have den Glæde at see Glyptoteket reise sig, imdens hun levede, og hvis jeg døde forinden, vilde Glyptoteket maa-skee aldrig blive til Virkelighed.

Hun gik ogsaa beredvilligt ind paa Tanken. Min Fader havde rigtig-nok givet hende en Væрге eller Overformynder til at administrere hendes Formue.

Denne yderst hæderlige Mand kunde imidlertid slet ikke gaae ind paa vor Tankegang og modsatte sig Planen med en seig Stædighed. Desto mere fortjenstfuldt af min Moder var det, at hun saae stort paa Sagen; hun havde ikke for Ingenting været gift med J. C. Jacobsen i 47 Aar.

Hun overlod mig, hvad jeg skulde bruge, og det var ikke Smaating, og hun har ikke fortrudt det. Glyptoteket ligesom og Jesuskirken skylder derfor hende for en stor Deel deres Tilblivelse.

* * *

MIN HUSTRU OTTILIA JACOBSEN

Da hun som sextenaarig Pige i 1870 fra Edinburgh kom til Kjøbenhavn, vakttes hendes Interesse hurtigt for de skønne Kunster, særligt Skuespillkunsten.

Hun sagde ofte, at hvis hun havde været født og opdraget her, vilde hun sikkert være gaaet til Theatret.

Hun var i Virkeligheden i ualmindelig Grad Herre over sit Ansigt, sin Person og sine Følelser. Senere, som min Hustru, tog hun levende Deel i Alt, hvad der rørte sig herhjemme og i Udlandet paa Kunstens Omraade, og da vi havde stiftet Glyptoteket, var hun en skarp Kritiker lige overfor de Kunstværker, som bleve foreslaaede til Anskaffelse.

Som ægte Englænderinde vilde hun kun have det Bedste, og det Bedste var hende ikke altid godt nok. Skjøndt selv musikalsk kunde hun saa godt forstaae den mindre musikalske Englænder, som ikke vilde have Secondvioliner til sin Taffelmusik, det skulde være Primo Altsammen!

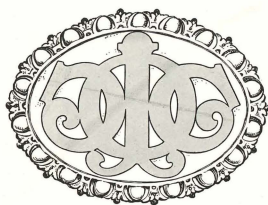
»No second violins« var et af hendes Yndlingsmundheld.

Derfor glædede hun sig i Hjertet over enhver betydelig Erhvervelse; og naar jeg undertiden i min Iver kunde fristes til at modtage Gjenstande, som syntes hende mindre betydelige, gav hun mig uforbeholden sin Advarsel eller Dadel, for at ikke det tilsigtede Niveau skulde sænkes, og hun bidrog derved i høieste Grad til, at Samlingen ikke skjæmmedes af noget overflødigt. Den archaiske Kunst var hendes Hjerte nær. Kalvæbærenen paa Akropolis var hendes Kjælebarn,

og »Kvindestatuerne«, som netop vare fundne kort førend vi i 1887 kom til Grækenland, kunde give hendes Øine Glands.

Hendes Impuls har været stærkt medvirkende til, at Glyptoteket blev det, som det er.

Hun var den bedste af Glyptotekets Alfer.

BILAG

GAVEBREV AF 8. MARTS 1888 FRA BRYGGER CARL JACOBSEN
OG HUTSRU OTTILIA JACOBSEN

Efterat det af os for lidt over fem Aar siden stiftede »Ny Carlsberg Glyptotek« har udviklet sig til at blive et af Europas betydeligste Sculpturmuseer, er det af Vigtighed, at det bevares som Heelhed og ikke er udsat for de Omskiftelser, som ere private Samlingers hyppige Lod, at splittes eller ødelægges ved Vanrøgt, Brandskade eller anden Molest.

Heller ikke bør Adgangen være afhængig af en privat Eiermands Forlodtbedindende, ligesom ogsaa Samlingen bør være lettere tilgængelig end den ifølge Ny Carlsbergs Beliggenhed nu er.

Da Glyptoteket netop indeholder det meste og det bedste af hvad vort Lands Billedhuggerkunst har frembragt efter Thorvaldsens Impuls, og saaledes repræsenterer en Periode, hvor vort Land indtog en fremragende Plads i Europas Sculpturs Historie, særlig ved Bissens og Jerichaus Værker, og da det tillige indeholder det, som vi ellers her i Landet savne, en Repræsentation baade af antik Kunst og af Udlandets store Frembringelser i Nutiden, kunne vi kun ønske, at det maa faae sin endelige Plads i Danmarks Hovedstad, og vi tilbyde det da herved som Gave til vort Fædreland.

Det er vor Forudsætning, at Staden Kjøbenhavn afgiver den nødvendige Byggegrund, og at Byen og Staten hver for sig deeltage med Halvdeelen af den til Opførelse af en passende Bygning nødvendige Sum, ialt en Million Kroner.

Saafernt ovennævnte Tilbud maatte blive modtaget, ville vi oprette nedenstaaende Fundats, paa hvilken der til sin Tid vil være at søge allerhoieste Stadfæstelse.

Denne Fundats bør dog yderligere udarbejdes, og vi henstille navnlig til Regeringens og Kommunalbestyrelsens Afgjørelse at fastsætte den Ordning af Valget af Glyptoteksbestyrelsens Formand som maatte findes rettest, ligesom vi ikke absolut fastholde den i Fundatsudkastets §2 trufne Bestemmelse om en kvalificeret Adgang for en af vore Sønner til at indtræde i Bestyrelsen.

OTTILIA JACOBSEN.

CARL JACOBSEN.

Ny Carlsberg, den 8. Marts 1888.

LOV AF 5. APRIL 1888 OM ET TILSKUD AF STATSKASSEN
TIL OPFØRELSE AF EN BYGNING FOR NY CARLSBERG
GLYPTOTEK

§ 1.

Til Opførelse af en Bygning for Ny Carlsberg Glyptotek, der af Brygger Carl Jacobsen og Hustru Otilia Jacobsen er tilbuddt som Gave til Staten og Københavns Kommune i Forening, kan af Statskassen anvendes et Beløb paa 500,000 Kr., at udbetale i Løbet af 5 Aar, under Forudsætning af, at Kommunen tilskyder en Sum af samme Størrelse samt yder den til Bygningen fornødne Grund.

§ 2.

Ny Carlsberg Glyptotek oprettes som en selvstændig Stiftelse; Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet bemyndiges til paa Statens Vegne efter Forhandling med Københavns Kommunalbestyrelse at træffe den nærmere Ordning angaaende Bygningens Opførelse og Glyptoteksbestyrelsens Sammensætning i Overensstemmelse med de af Giverne herom trufne Bestemmelser.

FUNDATS FOR NY CARLSBERG GLYPTOTEK

Stadfestet den 21. Mai 1891.

§ 1.

Ny Carlsberg Glyptotek, der er stiftet af Brygger Carl Jacobsen og Hustru Otilia Jacobsen med Bistand af Staten og Københavns Kommune, skal stedse udgjøre en selvstændig offentlig Samling staaende under en selvstændig Bestyrelse, med egne Midler og dreven for egen Regning.

Glyptoteket kan ingensinde indgaae under nogen anden Samling. Derimod skulle andre Samlinger af ligeartet Indhold kunne optages til Forbindelse med det, naar Bestyrelsen intet har derimod at erindre.

§ 2.

Glyptotekets Samlinger bestaae af de af Stifterne til det skjænkede i Glyptotekets Katalog af 1888 optagne Kunstværker, Antikviteter og øvrige Gjenstande, af de af Stifterne for 250,000 Kr. senere til det indkjøbte Kunstgjenstande, af de for Ny Carlsberg Kunstlegats Renter, indtil dette Legat overgaaer til Glyptotekets Bestyrelse, indkjøbte, samt af de af andre til Glyptoteket skjænkede Kunstværker. Glyptoteket skal nogle Dage om Ugen være tilgængeligt for Publikum uden Betaling.

§ 3.

Til Opbevaring af Glyptotekets Samlinger opføres en Bygning paa den af Københavns Kommune dertil anviste Grund.

Til Bygningen, der opføres efter en af Kirke- og Undervisningsministeriet og Kommunalbestyrelsen billiget Plan, kan anvendes indtil 750,000 Kr. af den af Stat og Kommune til Foretagendet bevilgede Sum af en Million Kroner.

§ 4.

Til Glyptoteket henlægges en Grundfond, hvis Kapital er urørlig, og som frugt-
bærgjøres efter Reglerne for Anbringelse af Umyndiges Midler, ligesom dens
Værdipapirer forsynes med Kirke- og Undervisningsministeriets Forbudspaa-
tegning.

Grundfonden bestaaer af:

a. De af Stifterne til den skjenkede	Kr. 500,000
b. Resten af det af Stat og Kommune til Foretagendet bevilgede	
Beløb	- 250,000
c. Ny Carlsberg Kunstlegats Kapitalformue	- 250,000
	Kr. 1,000,000

§ 5.

De aarlige Renter af Grundfonden og Glyptotekets øvrige Indtægter blive at
anvende af Bestyrelsen til Bygningens Vedligeholdelse og eventuelle Udvidelse,
til Samlingens Drift og til nye Anskaffelser.

Hvad der i det enkelte Aar ikke anvendes paa denne Maade, oplægges og gjøres
frugtbringende, men henregnes ikke til Grundfonden, og kan senere anvendes til
Fyldestgjørelse af ovennævnte Formaal.

Der aflægges aarligt af Bestyrelsen saavel en Beretning om Glyptotekets Virk-
somhed i det forløbne Aar som et Kapital- og Kasseregnskab. Dette revideres af
en af Kommunalbestyrelsen dertil antagen Revisor og decideres og kvitteres af
Kirke- og Undervisningsministeriet.

§ 6.

Glyptotekets Bestyrelse bestaaer af 5 Medlemmer, af hvilke de to vælges af
Kirke- og Undervisningsministeriet, de to af Københavns Kommunalbestyrelse,
og et af det kgl. Kunstakademi. Medlemmerne vælges paa 5 Aar ad Gangen, og et
Medlem afgaaer aarligt. Umiddelbart Gjenvalg kan kun finde Sted en Gang. Be-
styrelsen vælger selv sin Formand. Beslutning kan kun tages, naar mindst 3 Med-
lemmer ere til Stede og deltage i Afgjørelsen.

I Tilfælde af Stemmeligbed er Formandens Stemme afgjørende.

Bestyrelsen er ulønnet, den antager selv den fornødne lønnede Medhjælp.

Saalænge Stifteren Carl Jacobsen lever, er han Medlem af Bestyrelsen og dens
Formand. Efter hans Død, eller naar han ønsker at fratæde, indtræder med
Kirke- og Undervisningsministeriets Billigelse den af hans Søner, som han der-
til har bestemt, i Bestyrelsen, forsaavidt Sønnen til den Tid er fuldmyndig. Saa-
længe Carl Jacobsen eller hans Son er Medlem af Bestyrelsen, vælges intet Medlem
til denne af Kunstakademiet, og der finder da kun Fratædelse af et Bestyrelses-
medlem Sted i de første 4 Aar af en 5-aarig Valperiode. Efter det første Valg af
Medlemmer fungerer disse alle i 5 Aar og først derefter fratæder et hvert Aar,
saaledes at i de først følgende 3 eller eventuelt 4 Aar Lodtrækning gjør Udslaget.

§ 7.

Tillægsbestemmelser til og Ændringer i nærværende Fundats kunne med Bestyrelsens, Kommunalbestyrelsens og Kirke- og Undervisningsministeriets Billigelse træffes med allerhøieste Stadfæstelse.

§ 8.

Den i § 6 nævnte Bestyrelse træder først i Virksomhed, naar Bygningen er opført. Indtil da fungerer med Carl Jacobsen som Formand den af Kirke- og Undervisningsministeriet og Kommunalbestyrelsen til denne Sags Ordning nedsatte Komité som midlertidig Bestyrelse.

Komiteen til Ordning af Ny Carlsberg Glyptoteks Bygnings- og Bestyrelsesforhold.

Kjøbenhavn, den 20. Mai 1891.

A. ASMUSSEN. H. N. HANSEN. CARL JACOBSEN.
P. KOCH. A. P. WEIS.

GAVEBREV AF 14. JANUAR 1899

Siden vi den 8. Marts 1888 tilbød vor daværende Kunstsamling til Oprettelse af Ny Carlsberg Glyptotek i Kjøbenhavn, er det lykkedes undertegnede Carl Jacobsen at samle et Museum for antik Sculptur, som i de forløbne 11 Aar er voxet til at blive en af de betydeligste Samlinger af denne Art, som eksisterer: »Det gamle Glyptotek paa Ny Carlsberg».

De samme Motiver, som i sin Tid tilskyndede os til at overdrage den første Samling til Offentlighedens Eie og Opstilling i Kjøbenhavn, ere i endnu høiere Grad tilstede for »det gamle Glyptoteks« Vedkommende: Dels fordi denne Samling er langt større og værdifuldere end den første, dels og særlig, fordi antike Sculpturer jo aldrig kan erstattes, hvis de gaae til grunde, og det overhovedet ikke længere er muligt at bringe dem til Veje.

Vi tilbyde derfor herved at skjenke »Det gamle Glyptotek«, hvis Indhold er angivet i det medfølgende Catalog, samt i et separat Catalog over den ægyptiske Afdeling, som er under Udarbeidelse af Hr. Professor Valdemar Schmidt, til Offentligheden, under den Forudsætning, at det forenes med »Ny Carlsberg Glyptotek« i en ny Tilbygning, tilstrækkelig stor til at optage alle Kunstværkerne, og med eventuelle Forøgelse for Øie, samt at der til denne Bygnings Opførelse af Stat og Kommune ydes en Million Kroner, samt den fornødne Byggegrund.

Vi ville da tillige skjenke »Ny Carlsberg Glyptotek« de os tilhørende dér opstillede Kunstværker.

CARL JACOBSEN. OTTILIA JACOBSEN.

Ny Carlsberg, den 14. Januar 1899.

LOV AF 28. MARTS 1899 OM ET TILSKUD AF STATS KASSEN
TIL OPFØRELSE AF EN TILBYGNING TIL NY CARLSBERG
GLYPTOTEK

§ 1.

Til Opførelse af en Tilbygning til Ny Carlsberg Glyptotek til Optagelse af den Samling af Sculpturer, som udgjør det saakaldte »gamle Glyptotek« paa Bryggeriet Ny Carlsberg, og som af Museumsdirektur, Brygger Carl Jacobsen og Hustru er tilbudt som yderligere Gave til Staten og Københavns Kommune i Forening, kan af Statskassen anvendes et Beløb paa 500,000 Kr., at udbetale med 100,000 Kr. aarlig i 5 Aar, under Forudsætning af at Kommunen tilskyder en Sum af samme Størrelse samt yder den til bemeldte Tilbygning fornødne Grund.

§ 2.

Den nærmere Ordning angaaende Tilveibringelse af Tegninger og Byggeplan træffes af en Kommission, bestaaende af 7 Medlemmer, hvoraf Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet vælger 2, hvert af Rigsdagens Ting 1, Københavns Magistrat og Borgerrepræsentationen hver 1 og Bestyrelsen for Ny Carlsberg Glyptotek 1. Ministeren beskikker et af Kommissionens Medlemmer til dens Formand.

GAVEBREV AF 1. SEPTEMBER 1899

TIL KJØBENHAVNS KOMMUNALBESTYRELSE

Da vi Undertegnede vilde sætte en Ære i, at saavel den foreslaaede Tilbygning til Ny Carlsberg Glyptoteket som selve Samlingen kunde blive — i saa hoi Grad, som vor Evne vil tillade det, — til Pryd og Ære for vor Hovedstad, saa tilhyde vi, at yde et Beløb af 1,000,000 Kr., anvendte til Anskaffelse af Kunstværker, til Dekoration af Bygningen samt eventuelt til Bygningsudgifter, som maatte vise sig nødvendige, for at Bygningen i alle Henseender kan blive saa mønsterværdig som muligt.

Vi maa dog betragte det som en Forudsætning for denne vor Gave, at Kommunalbestyrelsen gaaer ind paa de ved Lov af 28. Marts f. A. fastsatte Betingelser for Statens Tilskud, herunder ogsaa, at Bygningen opføres efter de Tegninger og Planer, som ere valgte af den i Henhold til Loven nedsatte Kommission, ligesom vi maa forudsætte, at Kommunalbestyrelsen vil se sig istand til at modtage dette Tilbud i den nærmeste Fremtid, ialt Fald inden 1. November d. A.

Med den Mulighed for Øie, at vi skulde afgaae ved Døden, forinden den ovennævnte Sum er bleven anvendt efter sin Bestemmelse, vil Opfyldelsen af nærværende Tilsagn blive sikret ved testamentarisk Disposition.

Ærbødigst

OTTILIA JACOBSEN.

CARL JACOBSEN.

Ny Carlsberg, den 1. September 1900.

GAVEBREV AF 14. JULI 1904 (I)

TIL NY CARLSBERG GLYPTOTEKS BESTYRELSE

Under Forhandlingerne om et Bidrag fra Københavns Kommune til Opførelsen af en Tilbygning til Ny Carlsberg Glyptotek tilbød Medundertegnede, Carl Jacobsen, at anvende et Beløb paa 1,000,000 Kroner til Ny Carlsberg Glyptoteksformaal, saaledes at mindst Halvdelen af Beløbet forbeholdtes til Glyptotekets Tilbygningers Fuldførelse og kunstneriske Udstyr, medens Resten af ham anvendes til Anskaffelse af Kunstværker. Denne Forpligtelse er nu overtaget af Ny Carlsberg Fondet efterat Bryggeriet Ny Carlsberg i September 1901 er overdraget til Carlsberg Fondet og samtidig dermed Ny Carlsberg Fondet er bleven oprettet.

I Forbindelse med Ovenstaaende undlader man ikke at meddele Bestyrelsen for Ny Carlsberg Glyptotek, at man har erhvervet de paa medfølgende Fortegnelse opførte, Medundertegnede Jacobsen, hidtil tilhørende Kunstværker, der af mig, Jacobsen, i sin Tid ere indkjøbt for en samlet Sum af 1,040,000 Kroner, hvilke Kunstværker man herved skjænker til Ny Carlsberg Glyptotek, deels til Opfyldelse af den ovenangivne Forpligtelse, i det Omfang, i hvilket denne ikke vil blive opfyldt ved Bygningstilskud, altsaa med Arbejder til en samlet Værdi af indtil 500,000 Kroner, deels som en yderligere Gave til Glyptoteket.

Den 14. Juli 1904.

Paa Direktionens Vegne
CARL JACOBSEN.

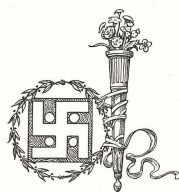
GAVEBREV AF 14. JULI 1904 (II)

TIL NY CARLSBERG GLYPTOTEKS BESTYRELSE

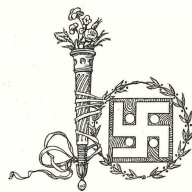
Man undlader ikke herved at meddele den ærede Bestyrelse at Ny Carlsberg Fondets Direktion har vedtaget at tilbyde Bestyrelsen at afholde samtlige Udgifter ved Overbygningen af Ny Carlsberg Glyptoteks indre Gaard i Overensstemmelse med de paa Glyptoteksbestyrelsens Møde den 12. December 1903 fremlagte, af Etatsraad Dahlerup udarbejdede Tegninger, samt at bidrage til Dækning af de med Opvarming og Vedligeholdelse af et eventuelt Vinterhaveanlæg sammesteds forbundne Udgifter med et aarligt Beløb af 4000 Kroner.

Den 14. Juli 1904.

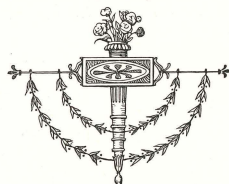
Paa Direktionens Vegne
CARL JACOBSEN.
Formand.

INDHOLD

<i>INLEDNING</i>	Side 11
<i>BEGYNDELSEN</i>	- 12
<i>FØRSTE PERIODE 1882—1887</i>	- 20
<i>KEISERINDESTATUERNE</i>	- 21
<i>TENERANI: LIVETS OG DØDENS GENIER</i>	- 26
<i>ANDEN PERIODE 1887—1897</i>	- 32
<i>DEN FRANSKE KUNSTUDSTILLING 1888</i>	- 39
<i>GAMLE THOMSEN</i>	- 50
<i>REMBRANDTS »STUDENTEN«</i>	- 51
<i>DEN INTERNATIONALE KUNSTUDSTILLING 1897</i>	- 54
<i>TREDIE PERIODE 1897—1906</i>	- 57
<i>MIN MODER</i>	- 65
<i>MIN HUSTRU OTILIA JACOBSEN</i>	- 66
<i>BILAG</i>	- 69

BILAGSBILLEDER I FOTOGRAVURER

I

OTTILIA JACOBSEN

EFTER J. C. CHAPLAINS PLAQUETTE

II

KONGEFAMILIENS BESØG I NY CARLSBERG GLYPTOTEK

DEN 1. JUNI 1892

EFTER MALERI AF PROF. L. TUXEN

III

COMITÉEN FOR TILVEIEBRINGELSEN AF EN BYGNING FOR

NY CARLSBERG GLYPTOTEK

EFTER MALERI AF JUL. PAULSEN

IV

ENKEFRU LAURA JACOBSEN MED SIN SØNNESØN ALF JACOBSEN

EFTER MALERI AF PROF. AUG. JERNENDORFF

F. HENDRIKSENS REPRODUKTIONS-ATELIER

TRYKT HOS NIELSEN & LYDICHE (AXEL SIMMELKJER)

KJØBENHAVN 1906